

THE JOURNAL OF TURKISH EDUCATIONAL SCIENCES

TÜRK EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ

21. Yüzyıl Becerileri Işığında 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın İncelenmesi

Examining the 2018 Geography Curriculum in Light of 21st Century Skills

Serap Tüfekçi Aslım, İlknur Tanrikulu, Ömer Faruk Dağ, Livan Ozan Ataş

Yazar Bilgileri

Serap Tüfekçi Aslım
Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi,
Eğitim Programları ve Öğretim,
tserap@gazi.edu.tr

İlknur Tanrikulu
Doktora Öğrencisi, Gazi
Üniversitesi, Coğrafya Eğitimi,
ilknurtanrikulu10@gmail.com

Ömer Faruk Dağ
Doktora Öğrencisi, Gazi
Üniversitesi, Coğrafya Eğitimi,
omerfarukdag2147@gmail.com

Livan Ozan Ataş
Doktora Öğrencisi, Gazi
Üniversitesi, Coğrafya Eğitimi,
livanozan@gmail.com

ÖZ

Bu çalışma, 2018 yılı Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın 21.yüzyıl becerileri açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, programın vizyonu, yapısı, değerleri, yetkinlikleri ve genel felsefesi gibi bölümlerinde; ayrıca, programın özel amaçları, içeriği, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme-değerlendirme öğelerinde 21.yüzyıl becerilerinin nasıl ele alındığı ortaya konulmuştur. Döküman analizi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, doküman, temalar, alt temalar ve kodlara göre betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. 21.yüzyıl becerileri, P21 sınıflandırmasına göre ele alınmış ve becerileri incelemek üzere tema ve alt temaları temsil edecek kod listesi, alanyazına dayalı olarak geliştirilmiştir. Yapılan betimsel analiz sonucu programın, öğrencileri çağın gereksinimlerine uygun nitelikli bireyler olarak yetiştirme hedefini vurguladığı ancak 21. yüzyıl becerilerine yer verme bakımından eksikleri olduğunu göstermiştir. Sonuçlar kazanımların diğer öğelere göre 21. yüzyıl becerileriyle daha fazla ilişkili olduğunu, öğrenme-öğretme süreci öğesinin sınırlı derecede ilişkilendirilebildiğini, içerik ve ölçme-değerlendirme öğelerinin ise ilişkilendirilemediğini göstermektedir. Programın öğelerinde 21. yüzyıl becerilerinin tüm alt becerileri ile bir bütün olarak yer almadığı belirlenmiştir. 2018 yılı Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın ya da yeni program geliştirme çalışmalarının 21. yüzyıl becerilerinin bir kısmına değil, tamamına yer verecek şekilde ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca 21. yüzyıl becerilerine programın öğeleri arasında ilişki kurularak yer verilmesi gerektiği de söylenebilir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Öğretim programı
21. yüzyıl becerileri
Öğrenme ve yenilenme becerileri
Yaşam ve kariyer becerileri
Bilgi, medya ve teknoloji becerileri

Keywords

Curriculum
21st century skills
Learning and innovation skills
Life and career skills
Information, media and technology skills

Makale Geçmişi

Geliş: 13.06.2024
Kabul: 13.08.2024

ABSTRACT

This study aims to examine the 2018 geography course curriculum in terms of 21st century skills. In this regard, it was revealed how the 21st century skills were handled in the sections such as vision, structure, values, competencies and general philosophy of the curriculum as well as in the learning outcomes, content, teaching-learning processes and assessment-evaluation elements of the curriculum. In this study, where the document analysis method was used, the document was examined with the descriptive analysis method according to themes, sub-themes and codes. 21st century skills were discussed according to the P21 classification, and a code list to represent themes and sub-themes to examine the skills was developed based on the literature. The descriptive analysis result showed that the curriculum emphasized the aim of raising students as qualified individuals in line with the needs of the age, but had deficiencies in terms of including 21st century skills. The results showed that the learning outcomes were more related to 21st century skills than other elements, that the teaching-learning process element can be associated to a limited extent, and that the content and assessment-evaluation elements cannot be associated. It was found that the elements of the curriculum did not include 21st Century skills as a whole with all their sub-skills. It is thought that the 2018 geography course curriculum or new curriculum development studies should be handled in a way that includes all of the 21st century skills, not just some of them. It can also be said that 21st century skills should be included by establishing a relationship between the elements of the curriculum.

Makale Türü

Araştırma

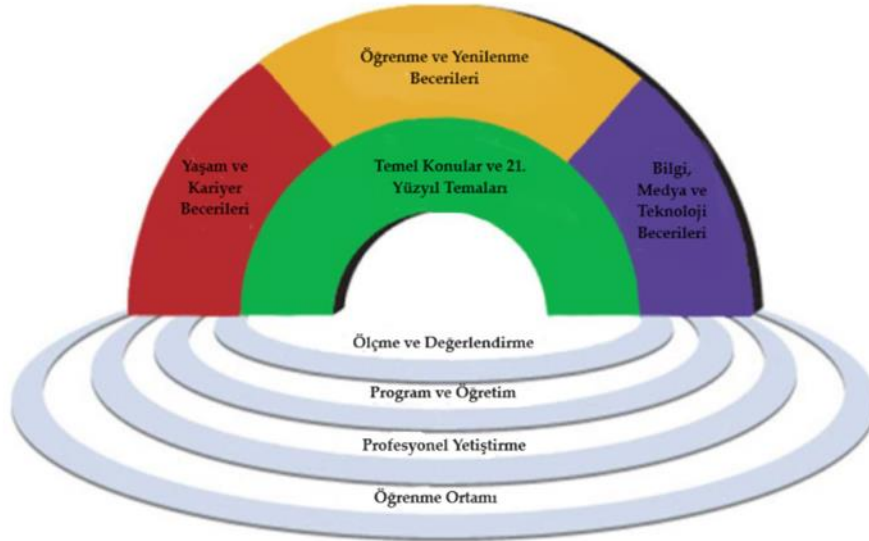
Önerilen Atf Tüfekçi-Aslım, S., Tanrikulu, İ., Dağ, Ö. F. & Ataş, L. O. (2024). 21. yüzyıl becerileri ışığında 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın incelenmesi. *TEBD*, 22(2), 1314-1348. <https://doi.org/10.37217/tebd.1500718>

Giriş

21. yüzyıl, bilgi çağı olarak kabul edilir ve küreselleşme, teknolojik ilerlemeler ve dijital dönüşüm gibi faktörlerin etkisiyle büyük bir dönüşüme sahne olmaktadır. Bu dönemde, toplumsal yaşam ve iş dünyasında gerekli olan "21. yüzyıl becerileri" genel anlamda, "modern bir toplumda ve iş dünyasında önem taşıyan becerilerin bir bileşimini ifade etmektedir" (Ercikan ve Oliveri, 2016; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2019). İmalata dayalı sanayi ekonomisi, bilgi, yenilik ve yaratıcılığın yönlendirdiği bir hizmet ekonomisine evrilirken, işlerin çoğu yüksek vasıflı meslekleri içeren hizmet sektöründe yer almaktadır. Teknoloji, düşük seviyeli becerilere sahip çalışanları tamamlayarak, yüksek seviyeli becerilere sahip çalışanları daha yaratıcı ve üretici hale getirmiştir (Altınpulluk ve Yıldırım, 2021; Trilling ve Fadel, 2009; Voogt ve Roblin, 2012).

Bilgi çağının doğuşu ve teknolojinin yükselişi ile birlikte bireylerden daha karmaşık ve çok yönlü beceriler sergilemeleri beklenmektedir. Bu değişimlere eğitim sistemlerinin de uyum sağlaması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu kapsamda, 21. yüzyıl becerilerinin öğretilmesi ve değerlendirilmesi projeleri, teknoloji sektörünün öncülerinin de desteğiyle önem kazanmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki dönüşüm, toplumsal ilişkilerin taşıdığı anlamdan, işlerin nasıl yürütüldüğüne kadar birçok değişimi beraberinde getirir. Bu nedenle, bireylerden yalnızca temel becerilerini sergilemeleri değil, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık, esneklik ve uyum, yenilikçilik, iletişim ve iş birliği gibi daha karmaşık becerilere de sahip olmaları beklenmektedir. Endüstriyel ekonomiden bilgi temelli ekonomiye geçişle birlikte, eğitim sistemlerinin bu değişime uyum sağlaması gerektiğine dair farkındalık artmıştır. Bu bağlamda, pek çok kurum ve kuruluş tarafından 21. yüzyıl becerilerinin neler olduğu ile ilgili çeşitli çalışmalar ve sınıflandırmalar oluşturulmuştur.

2001 yılında Amerike Birleşik Devletleri'nde (ABD) kurulan bir organizasyon olan "21. Yüzyıl Beceri Ortaklığı Çerçevesi" (P21) pek çok incelemeye kaynaklık eden ve kabul gören beceri çerçevelerinin başında gelmektedir (Cansoy, 2018; Dede, 2010, s. 4; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2019). P21 (Partnership for 21st Century Skills) ABD tarafından öğrencilerin iş yaşamında, sosyal yaşamda ve vatandaşlık alanında başarılı olmak için ihtiyaç duydukları becerileri, bilgileri, uzmanlığı ve destek sistemlerini tanımlamak ve göstermek için eğitim uzmanları ve iş dünyası liderlerinin iş birliğiyle özel sektörden (Apple Computer Inc., Cisco Sistemleri, Dell Bilgisayar Şirketi, Microsoft Şirketi, vb.) gelen talepler doğrultusunda geliştirilmiştir (Nalbantoğlu, 2021; Voogt ve Roblin, 2012). Şekil 1'de P21 in 21. yüzyıl becerileri tanımını gösteren gökkuşağı şekli verilmektedir.

Şekil 1. 21. yüzyıl öğrenme çerçevesi, öğrenme çıktıları ve destek sistemleri. P21-Partnership for 21st Century Skills (2016). *Framework for 21st Century Learning*. https://www.battelleforkids.org/wp-content/uploads/2023/11/P21_framework_0816_2pgs.pdf sayfasından erişilmiştir.

Şekil 1’de P21 Çerçevesinin Öğrenme ve Yenilenme Becerileri, Yaşam ve Kariyer Becerileri ile Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri’ni içerdiği görülmektedir. Bu becerilerin dayandığı temel konular; İngilizce, Okuma ve Dil Sanatları, Dünya Dilleri, Sanat, Matematik, Fen Bilimleri, Ekonomi, Coğrafya, Tarih ve Vatandaşlık Bilgisi’dir. Becerilerin tüm kademe ve sınıflarda kazandırılması için ölçme değerlendirme, program ve öğretim, profesyonellerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi ile öğrenme ortamı ile gösterilen havuzlardan beslenmesi gerektiği görülmektedir (P21, 2019).

Öğrenme ve Yenilenme Becerileri

21. yüzyılın gittikçe karmaşıklaşan dünyasında sorgulayan, eleştirel bakış açısına sahip, çeşitli iletişim kanallarını etkili kullanabilen ve farklı alanlardan kişilerle ortak hedefler için iş birliği yapabilen yeni bir fikir veya ürün ortaya koyabilen bireyler “dünya köyü” haline gelen bu çağda arzu edilen insan profilleridir (Ateş, 2009; Cansoy, 2018; Trilling ve Fadel, 2009; Uçak ve Erdem, 2020). Öğrenme ve yenilenme becerileri; sürekli değişen ve dönüşen iş ve yaşam dünyasında öğrenmeyi ve yenilenmeyi ifade eder. Öğrenme ve yenilenme becerileri eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim ve iş birliği, yaratıcılık ve yenilik becerileri şeklinde alt gruplara ayrılmıştır. Bu beceriler genellikle P21 çerçevesinin "kalbi ve ruhu" olarak kabul edilir (Kay ve Greenhill, 2011; P21, 2019; Trilling ve Fadel, 2009).

Eleştiri, bir konuyu veya bir kişiyi doğru ve yanlış yanlarıyla inceleyerek değerlendirme işidir. Eleştirel düşünme ise yorumlama, analiz, değerlendirme, çıkarım, açıklama ve kendi kendini düzenleme gibi unsurları içeren derinlemesine düşünme sürecidir (Facione, 2011; Tural, 1993).

Problem çözme ise, bireylerin karşılaştıkları engelleri anlama ve çözme yeteneği olarak tanımlanır, bu süreçte bilimsel düşünme, sorumluluk alma, iletişim, zaman yönetimi gibi çeşitli

beceriler geliştirilmelidir. Veri analizi, kestirimde bulunma, rapor hazırlama gibi yetenekler de problem çözme becerilerini güçlendirir ve öğrencilerin yeni bilgileri öğrenme ve mevcut bilgilerini uygulama fırsatı bulmalarını sağlayarak aktif, özgür düşünen bireyler olmalarını amaçlar (Aksoy, 2003; Şahin, 2004; Türnüklü ve Yeşildere, 2005). P21 çerçevesinde, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeleri de beklenir. Bu, sözlü, yazılı ve sözsüz iletişim yeteneklerini etkili bir şekilde kullanma, dinleme, farklı amaçlar için iletişim kurma ve çeşitli medya araçlarından yararlanma gibi becerileri içerir (P21, 2019). İşbirliği, farklı gruplarla çalışabilme, ortak hedeflere odaklanma, uyum sağlama ve takım çalışması gibi yetenekleri içerir. Aynı zamanda iş birliği, iletişim, empati ve problem çözme becerilerini de geliştirir. Okullardaki iş birliği odaklı öğrenme yöntemleri, bu becerinin gelişimine yardımcı olur ve öğrencilerin küçük gruplarda birlikte çalışarak ortak bir amaca yönelik öğrenmelerini içerir (Akça, 2020; Erdem, 1994; P21, 2019; Yalçın, 2018). Yaratıcı düşünme ise bireylerin akıcılık, esneklik ve özgünlük açısından yeterli fikirler ürettiği bir süreçtir. İnsanoğlunun yaratıcı eylemi, bilgi birikimiyle basit yeniliklerden karmaşık çözümlere doğru ilerlemiştir. Yaratıcılık, farklı boyutları içerir: çok sayıda fikir üretme, esnek bakış açıları geliştirme ve orijinal fikirler oluşturma. P21 çerçevesinde, bireylerden beklenen, farklı tekniklerle yeni ve değerli fikirler yaratmaktır. Yenilikleri uygulamak için yaratıcı fikirler üzerinde harekete geçmek ve gerçek dünyada somut ve faydalı katkılar sağlamak da beklenen beceriler arasındadır (Dilekçi ve Karatay, 2023; P21, 2019; Thornhill-Miller vd., 2023).

Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

Dijital çağın getirdiği yenilikler, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişimlerle birlikte, bireylerin ve toplumların yaşam tarzlarında köklü değişiklikler getirmiştir. Bu yeni dönemde, bilgi okuryazarlığı; verileri etkin bir şekilde toplama, analiz etme ve paylaşma yeteneği (Adıgüzel, 2011; The Secretary's Commission on Achieving Necessary Skills, [SCANS], 1991), medya okuryazarlığı; medya içeriklerini kritik bir gözle değerlendirme ve yaratıcı içerik üretme becerisi sağlamaktadır (Kejanlıoğlu, 2005, s. 11). Teknoloji okuryazarlığı; güncel teknolojileri kullanma ve yenilikçi çözümler geliştirme kapasitesi gibi beceriler, bireylerin günlük yaşamda ve profesyonel alanlarda rekabet edebilirliğini artırmak için zorunlu hale gelmiştir (Kurt, Orhan, Yaman, Solak ve Türkan, 2014; Wang, 2003). Bu yetkinlikler, sürekli değişen bir dünya adaptasyonu ve başarıyı sağlayan temel taşlardır.

Yaşam ve Kariyer Becerileri

Yaşam ve kariyer becerileri, bireylerin kişisel ve profesyonel yaşamlarında başarıya ulaşmalarını sağlamak için gerekli olan becerileridir. Günümüz dünyasında, yaşam ve kariyer becerileri insanların sürekli değişen koşullara uyum sağlamalarını, yeni fırsatları yakalamalarını ve hedeflerine ulaşmalarını sağlar. Küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle, öğrencilerin karmaşık iş ve yaşam ortamlarında başarılı olabilmeleri için yaşam ve kariyer becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir (P21, 2019). Bu beceriler; esneklik ve uyarlanabilirlik, hızlı bir şekilde değişen koşullara uyum sağlama

ve değişime açık olma becerisini ifade etmektedir. Girişimcilik ve özyönetim, girişimcilik etkili iletişim ve uygun zamanda hareket etme yeteneği olarak tanımlanırken, öz yönetim ise hedef belirleme, zamanı verimli kullanma ve kişisel gelişim becerilerini içerir (Eryılmaz ve Uluyol, 2015). Sosyal ve kültürlerarası beceriler, etkili iletişim kurma, çevreyle uyumlu ilişkiler geliştirme ve farklı kültürel ortamlarda uygun davranışlar sergileme becerilerini kapsar (Öğretir-Özçelik ve Eke, 2018). Liderlik ve Sorumluluk, hedef belirleme ve insanları motive etme becerisi ve kişinin kendi eylemlerinden sorumlu olma ve bunları değerlendirme süreci ile bağlantılıdır (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2019). Üretkenlik ve hesap verebilirlik, üretkenlik, öncelikli ihtiyaçları belirleme ve zaman yönetimi, etik çalışma ve ortak çalışma becerilerini kullanarak grubun ve ekibin hedeflerine uygun bir ürün üretme becerisidir. Hesap verebilirlik ise, bir ürünü geliştirme sürecine katılmayı ve ürünün ortaya koyduğu performanstan sorumlu olmayı içerir (P21, 2015).

21. yüzyıl becerilerine sahip kişiler daha nitelikli ve üretken bir yaşam sürmektedir. İnsanların yaşamsal faaliyetler için gerekli olan bu becerileri okullarda eğitim ve öğretim yoluyla edinmeleri, bu becerilerin eğitim programlarına dâhil edilmesiyle mümkündür (Anagün, Atalay, Kılıç ve Yaşar, 2016). Paige'e (2009) göre bu beceriler, 21. yüzyılda bireylerden talep edilen özgün öğrenmenin gerçekleşebilmesi için temel akademik konuların yanı sıra gerçek yaşam deneyimi ile bilgi, iletişim ve medya okuryazarlığı bağlamında öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve işbirlikçi öğrenmeye aktif olarak dâhil olmalarını gerektirmektedir. Böylelikle bireyler gereken bilgi ve yaşam becerileriyle hayata hazırlanmış olacaktır. Bu da gelecekteki kariyerlerinde başarılı olmalarına yardımcı olacaktır (Lombardi, 2007). Bugün iş ve yaşam için öğrenme, olabildiğince çok sayıda bireye 21. yüzyıl becerilerini öğretmek ve zorluklara ilişkin temel konuların somut bir şekilde kavranmasını sağlamakla ilişkilidir. Her bireye 21. yüzyıl eğitimi sağlamak eğitimin başlıca görevidir. Bu görev sayesinde diğer görevlere de ulaşılabilecektir (Trilling ve Fadel, 2009). 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasının, ancak öğretim ilkeleri ve araştırmaya dayalı öğretim yöntemlerini içeren öğretim programlarının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesiyle mümkün olacağı düşünülmektedir (Goldman ve Pellegrino, 2015, s. 38). Günümüzde eğitim, her zaman olduğundan daha fazla, sosyal ve ekonomik ilerlemenin anahtarı olarak görülmektedir. Dolayısıyla, başarılı bir değişimin anahtar unsuru öğretme-öğrenme süreçlerinin niteliğini artırmaya daha çok odaklanan 21. yüzyıl eğitimidir (Rimini ve Van-Damme, 2015'ten aktaran Alamri, 2020).

21. yüzyılın getirdiği değişikliklerin ve yeniliklerin önemine pek çok çalışmada dikkat çekilmektedir. Buna yönelik alanyazın incelendiğinde; uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerilerinin (Cansoy, 2018; Dede, 2010; DiCerbo, 2014; Gelen, 2017; Trilling ve Fadel, 2009; Voogt ve Roblin, 2012) ele alındığı görülmektedir. Farklı branşlardan öğretmen adayları ve öğretmenler ile 21. yüzyıl becerilerinin ele alan araştırmaların da (Akça, 2020; Brun ve Hinostroza, 2014; Doğan, 2020;

Erten, 2020; Gürültü, Aslan ve Alcı, 2019; Karakaş, 2015; Orhan-Göksün ve Kurt, 2017; Uyar ve Çiçek, 2021) olduğu görülmektedir. Ders programlarını 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendiren çalışmalarda (Bal, 2018; Barası, 2020; Belet-Boyacı ve Güner-Özer, 2019; Bozkurt, 2021) 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi konusunda önemli bilgiler sağlamaktadır. Ülkemizde 21. yüzyıl becerilerini coğrafya dersi programının kazanımlarında inceleyen (Akça, 2022) yalnızca bir çalışmaya rastlanmıştır. Bu temel konu alanının öğretim programlarında 21. yüzyıl becerilerinin incelenmesi (Bednarz, Heffron ve Huynh, 2013; Fastier, 2013; Gonzalez ve Donert, 2013; Martin, 2006; McInerney, 2010; Nagel 2008; Rutherford, 2020; Stoltman, 2012; Sugiyanto, Maryani ve Ruhimat, 2018; Whalley, Saunders, Lewis, Buenemann ve Sutton, 2011) uluslararası çalışmalarda daha fazla ele alınan bir konu olmuştur. Türkiye’de de 21. yüzyıl becerilerinin dayandığı temel konu alanlarından biri olarak Coğrafya Dersi Öğretim Programları’nın, tüm boyutları açısından 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumunun incelenmesi önemli görülmektedir. Dersin öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi kadar 21. yüzyıl becerilerinin tematik bir alt yapısı da oluşturularak bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutulacaktır.

Bu çalışmada, 2018 yılı Coğrafya Dersi Öğretim Programı 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda, programın vizyonu, yapısı, değerleri, yetkinlikleri ve genel felsefesi gibi bölümlerde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca, programın özel amaçları, içeriği, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme öğelerinin de 21. yüzyıl becerilerini nasıl içerdiği ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, 2018 yılı Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nda, 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu değerlendirilmiştir. Bu araştırmanın temel amacı Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018) 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu ana amaç doğrultusunda aşağıdaki problemlere yanıt aranmıştır:

1. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın; amaç, değer ve yetkinlik bölümlerinde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu nedir?
2. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın; felsefesi, genel amaçları ve coğrafya öğretim becerilerinde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu nedir?
3. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın özel amaçlarında 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu nedir?
4. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın içerik ögesinde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu nedir?
5. Coğrafya Dersi Öğretim Programının; öğrenme-öğretme süreçleri ögesinde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu nedir?

6. Coğrafya Dersi Öğretim Programının ölçme-değerlendirme ögesinde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu nedir?

Yöntem

Coğrafya Dersi Öğretim Program'ının (MEB, 2018) 21. yüzyıl becerileri çerçevesinde incelenmesi amaçlanan araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar çoğunlukla gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların kendi ortamında, gerçekçi ve bütüncül bir bakış açısıyla incelendiği çalışmalardır.

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, verilerin toplanmasında doküman analizi kullanılırken veriler üzerinde betimsel analiz yapılmıştır. Doküman analizi araştırmada incelenmesi amaçlanan olay, olgu veya kavramlar ile ilgili bilgi içeren yazılı, görsel kaynakların analizidir. (Labuschagne, 2003; Neuman, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2021).

“Doküman analizi, hem basılı hem de elektronik belgelerin incelenmesi veya değerlendirilmesine yönelik sistematik bir prosedürdür” (Bowen, 2009, s. 27). Betimsel analiz ya da tündengelimci analiz alanyazına dayalı olarak ve araştırma araştırma sorularını yanıtlamak üzere tematik çerçeve ve kodların oluşturulabildiği durumlarda, verilerin önceden belirlenen tema ve kodlara göre analiz edilmesine dayanır. Bu yaklaşımda, veriler önce sistematik bir biçimde betimlenir, ardından açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada doküman olarak “2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı” analiz edilmiştir. Doküman analizi aşamasında Forster (1995'ten aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2021) tarafından önerilen beş aşamalı doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle araştırma için gerekli dokümana ulaşılmıştır. İkinci aşamada bu dokümanın doğruluğu kontrol edilmiştir. Üçüncü aşamada, betimsel analiz için 21. yüzyıl becerileri sınıflamasını temele alan tematik bir çerçeve oluşturulmuş, bu tematik çerçeveye göre alanyazın yeniden incelenerek her bir beceri alanı (tema) ve kategorisini (alt tema) açıklayıcı kodlar belirlenmiştir. Dokümanın yapısı araştırmacılar tarafından incelenmiş ve okunmuştur. Dördüncü aşamada ise verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada, dokümanın içeriği detaylı bir şekilde okunarak temalar, alt temalar ve kodlar çerçevesinde analiz edilmiştir. Analizde kullanılan temalar, alt temalar ve kodlar önceden belirlendiğinden araştırmacıların dokümanı önce ayrı ayrı kodlamaları, ardından kodlamalar arası uyumun birlikte incelenmesi, uyum olmayan kodlamalarda dokümana yeniden dönüş yaparak, ortak görüş gelişinceye dek çalışmanın sürdürülmesi biçiminde gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre belirlenen bulgular, örnek alıntılarla ve bütüncül tablolarla sunulmuştur. Beşinci aşamada ise araştırmanın alt problemine göre elde edilen sonuçlar

verilerek yorumlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu kısımda öğretim programının 21. yüzyıl becerileri bakımından yeterli ve yetersiz yanları açıklanmıştır.

Bu araştırmada doküman analizi yaparken kullanılacak temalar, alt temalar ve kodlar alanyazın taraması, uzman görüşü ve araştırmacıların çalışmaları yoluyla oluşturulmuştur. Öncelikle temalar, alt temalar ve kodlar alanyazın taraması ve araştırmacıların tam bir ortak görüşe varıncaya dek çalışmaları yoluyla oluşturulmuştur. Oluşturulan kitapçık 21. yüzyıl becerileri ile ilgili araştırmalar yapan iki uzmanın görüşüne sunulmuş ve görüşler ışığında araştırmacılar tarafından son şekli verilmiştir. Böylece tematik çerçevenin hem alanyazın hem de uzmanlara göre amaca uygunluğu bir başka deyişle geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Analizde kullanılan kodlama kitapçığı 21. yüzyıl becerileri P21 sınıflandırmasına göre 3 ana tema, 12 alt tema ve 151 koddan oluşturulmuş ve Ek-1’de sunulmuştur.

Ayrıca araştırmacılar kodlamalarını, bu kodlama kitapçığını kullanarak ayrı ayrı yapmıştır. Kodlamaları tamamladıklarında, gerçekleştirdikleri kodlamalar karşılaştırılmıştır. Araştırmacıların tüm öğretim programında yapılan kodlamalardan, yalnızca on iki adet kodlamada farklı düşündükleri görülmüştür. Araştırmacıların algılarını birbirlerine açıklamaları yoluyla, uzlaşmaya vardıkları kodlamalar araştırmaya dahil edilmiştir. Bu nedenle kodlama uyumu hesaplamaya gerek duyulmamıştır. Öncelikle kodlar üzerinde detaylı çalışma ve ardından kodlamalardaki yüksek uyum ile araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde betimsel analiz sonucu elde edilen bulgular temalar, alt temalar ve kodlar ışığında; tablolarla özetlenerek ve alıntılarla zenginleştirilerek açıklanmıştır.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın; Amaç, Değer ve Yetkinlik Bölümlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu Nedir?

Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın girişinde diğer tüm öğretim programlarında olduğu gibi, Çağın gereklerine uygun nitelikli insan yetiştirme arzusu vurgulanmaktadır. Bu kapsamda programın başlangıcında yer alan, “...Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir birey” (MEB, 2018, s. 4) cümlesi 21. yüzyıl becerilerinin programın genel yapısında benimsediğini göstermektedir. Öğretim programının amaç, değer ve yetkinlik bölümlerinde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretim Programının Amaç, Değer, Yetkinlik Bölümlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu

<i>Tema</i>	<i>Alt Tema</i>	<i>Kodlar</i>	<i>Frekans</i>
Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Eleştirel Düşünme	Öğrenme ve merak	2
		Öğrenmeyi öğrenme	2
		Bilimsel bilgiye dayanma	1
		Düşünme biçimlerini kullanma	1
		Eleştirel Bakış	1
	Problem Çözme	Problemi Tanımlama	1
		Bilimsel yöntem seçme /kullanma	1
		Problemi Çözme/ Çözüm Üretme	3
	İletişim	İletişim kurma	2
		Sözlü ve yazılı iletişimi kullanma	4
		Anadil ve yabancı dil kullanma	4
		İletişimde empati kurma	1
	İş birliği	Sevgi-Saygı gösterme	1
	Yaratıcılık ve Yenilik	Yaratıcı fikirler geliştirme	1
Yaratıcı şekilde ifade etme		2	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Sosyal ve Kültürel Beceriler	Farklı kültüre karşı açık görüşlülük	1
		Kültürler arası iletişim	2
		Kültürlerarası uyum	1
		Sosyal ve çalışma hayatına katılım	1
	Girişimcilik ve Özyönetim	Sorumluluk duyma	1
		Yenilik	1
		Girişimcilik	2
		Öz düzenleme	1
		Öz yönetim	1
		Sabır	1
		İnisiyatif alma	1
	Liderlik ve Sorumluluk	Karar verme	1
		Planlama ve eşgüdüm sağlama	1
		Risk alma	1
Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik	Proje Yönetme	1	
	Etik davranma	1	
	Üretimde rol alma	1	
	Sonuçlar üretme	1	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okur Yazarlığı	Hedeflerini belirleme	1
		Bilgi gereksinimini fark etme	1
		Bilgiyi elde etme,	1
		Güvenilir kaynaklara ulaşma	1
		Bilgi güvenilirliğini doğrulama	1
		Bilgiyi yönetme	1
	Medya Okuryazarlığı	Bilgiyi kullanma	2
		Bilgiyi Üretme	1
	Teknoloji Okuryazarlığı	Medya araçlarını kullanma	1
		Teknoloji üretme	1
		Bilgisayar okuryazarlığı	1
	Dijital okuryazarlık	1	
	Ağ (internet dahil) okuryazarlığı	1	

Eğitim sisteminin tüm kademelerinin genel amaçlarının bulunduğu kısımda orta öğretim kademesinin genel amacı özetlenirken; “bireylere değer, beceri ve yetkinlikler kazandırmak” (MEB, 2018, s. 5) vurgusu bilginin ötesinde bir varış noktasını işaret etmekte, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”ne (MEB,

2018, s. 5) atıfta bulunmaktadır. Bu bakış öğretim programının perspektifi bölümünde de sürdürülmüştür.

Değerler açıklandığında “kök değerler” adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olarak altı değerde toplanmaktadır (MEB, 2018, s. 6). 21. yüzyıl becerilerinden “iş birliği” alt temasının gerçekleşmesine yardımcı olacak iki değer olan sevgi ve saygı kodları ve “girişimcilik ve özyönetim” alt temasına vurgu yapan öz yönetim ve sorumluluk kodlarıyla karşılaşılmıştır. Bu bölümde 21. yüzyıl becerileriyle başka bir örtüşmeye rastlanmamıştır.

Programın yetkinlikler bölümünde; “eleştirel düşünme” nin; bilimsel bilgiye dayanma (1), eleştirel bakış (1), öğrenme ve merak (2), öğrenmeyi öğrenme (2), düşünme biçimlerini kullanma (3) kodlarıyla ele alındığı, “problem çözme” becerisinin ise problemi tanımlama (1), çözüm üretme (2) bilimsel yöntem kullanma (1), kodlarıyla ele alındığı görülmektedir. Ayrıca “iletişim” becerisine yer verildiğini gösteren, anadilde ve yabancı dilde iletişim (4), sözlü ve yazılı iletişim (4), iletişim kurma (1) kodları görülmüştür. Yaratıcı fikirler geliştirme (1), yaratıcı şekilde ifade etme (2) kodlarıyla “yaratıcılık ve yenilik becerileri” nin programın yetkinlikler bölümünde değinilen beceriler olduğu belirlenmiştir. “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri” kategorisine programda yer verilen beceriler yoğunluk sırasına göre “iletişim”, “problem çözme”, “eleştirel düşünme” ve “yaratıcılık ve yenilikçilik”tir, “iş birliği becerisi” ise bir kez kodlanarak yetkinlikler bölümünde yer bulmuştur.

Programda “sosyal ve kültürel beceriler”, kültürler arası iletişim (2), sosyal ve çalışma hayatına katılım (1), sosyal ilişki ve uyum (1), farklı kültüre karşı açık görüşlülük (1), kültürlerarası uyum (1) kodlarıyla yetkinlikler kısmında yer almıştır. Girişimcilik (1), inisiyatif alma (1), öz düzenleme (1), sabır (1) ve yenilik (1) kodlarıyla “girişimcilik ve öz yönetim”, plan yapma (1), proje yönetme (1) ve risk alma (1) kodlarıyla “liderlik ve sorumluluk” temasına; hedeflerini belirleme (1), üretimde rol alma (1), sonuçlar üretme (1), etik davranma (1) kodlarıyla “üretkenlik ve hesap verilebilirlik” becerisine yer verildiği görülmüştür. “Yaşam ve Kariyer Becerileri”nden “sosyal ve kültürel beceriler”, “girişimcilik ve öz yönetim”, “liderlik ve sorumluluk”, “üretkenlik ve hesap verilebilirlik” becerileri programın bu bölümünde değinilen beceriler olmuş “esneklik ve uyum” becerisine ilişkin bir yönerge görülmemiştir.

Bilgisayar okuryazarlığı (1), ağ okuryazarlığı (1) ve dijital okuryazarlık (1), teknolojiyi üretme (1) kodları ile “teknoloji okuryazarlığı” alt temasına; medya araçlarını kullanma (1) koduyla “medya okuryazarlığı” temasına ve bilgi gereksinimini fark etme (1), bilgiyi elde etme (1), güvenilir kaynaklara erişim (1), bilgi güvenilirliğini doğrulama (1), bilgiyi yönetme (1) ve bilgiyi kullanma (1) kodlarıyla “bilgi okuryazarlığı” alt temasına yer verildiği görülmektedir. Böylece “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri” ana temasında yer alan üç beceri türünden sırasıyla “bilgi okur yazarlığı” ardından “teknoloji okuryazarlığı” ve “medya okuryazarlığı” temalarına yer verildiği belirlenmiştir.

Alanyazına göre pek çok kodla temsil edilen (Ek-1) her üç beceri türünün de Tablo 1’de de görüldüğü gibi programın amaç, değer ve yetkinlik bölümünde yer verilme durumunun yeterli bulunmadığı söylenebilir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın; Felsefesi, Genel Amaçları ve Coğrafya Öğretim Becerilerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu Nedir?

Öğretim programının temel felsefesi ve genel amaçları bölümünde; Bilgi ve teknolojiyi etkin ve doğru kullanma kodlarıyla “Bilgi, Medya ve Teknoloji becerileri”nden “bilgi okuryazarlığı” ve “teknoloji okuryazarlığı” becerilerine birer atf yapıldığı belirlenmiştir.

Coğrafya dersi genel amaçlarından, öğrencinin; “Coğrafya biliminin temel kavram, kuram ve araştırma yöntemlerini kullanarak araştırmalar yapması ve sonucunu raporlaştırması” (MEB, 2018, s. 11) amaç ifadesinde “Öğrenme ve Yenilenme” becerilerinden “problem çözme” becerisine değinildiği belirlenmiştir. Burada “problem çözme” becerisi ile ilgili bilgi toplama, bilimsel yöntem kullanma, raporlaştırma kodlarına yer verilmiştir. Diğer genel amaçlarla 21. yüzyıl becerilerinin ilişkilendirilemediği belirtilebilir.

Tablo 2. Öğretim Programının Felsefesi, Genel Amaçları ve Coğrafya Öğretim Becerilerinde 21. Yüzyıl Becerileri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans
Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Problem Çözme	Güçlükleri farketme	1
		Problemi tanımlama	1
		Veri toplama	1
		Verileri analiz etme	1
		Araştırma (Bilimsel bilgi toplama)	1
		Bilimsel yöntem seçme /kullanma	1
		Raporlaştırma	2
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Girişimcilik ve Özyönetim	Karar alma	1
	Liderlik ve Sorumluluk	Planlama ve eşgüdüm sağlama	1
	Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik	Sonuçlar üretme	1
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	Bilgiyi kullanma	1
		Görsel okuryazarlık	1
		Teknoloji Okuryazarlığı	Teknolojiyi etkin ve doğru kullanma

Tablo 2’ de ayrıntılı olarak görüldüğü gibi, öğretim programı ile alana özgü kazandırılmak istenen becerilerden bazılarıyla 21. yüzyıl becerilerinin ilişkili olduğu görülmüştür. Böylece bu bölümde 21. yüzyıl becerilerinden “problem çözme becerisinin”, güçlükleri fark etme (1), problemi tanımlama (1), veri toplama (1), verileri analiz etme (1), raporlama (1) kodlarıyla coğrafya becerileri arasında yer aldığı belirlenmiştir.

Ayrıca, planlama (1) koduyla “liderlik ve sorumluluk”, karar alma (1) koduyla “girişimcilik ve özyönetim”, sonuç üretme (1) koduyla “üretkenlik ve hesap verebilirlik”, görsel okuryazarlık (1) koduyla “bilgi okuryazarlığı” becerilerinin de coğrafya becerileri arasında yer aldığı belirlenmiştir.

Görüldüğü gibi Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın felsefe, genel amaç ve coğrafya becerileri bölümünde 21. yüzyıl becerilerine sınırlı yer verildiği belirlenmiştir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın; Özel Amaçlarında (Kazanımlarında) 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu Nedir?

Coğrafya Öğretim Programı kazanımları incelendiğinde “Öğrenme ve Yenilenme” becerilerinden “eleştirel düşünme”ye 10 kod ile “problem çözme”ye 6 kod ile “iletişim” becerisine 3 kod ile “iş birliği” becerisine ise 2 kod ile rastlanmıştır. “Yaratıcılık ve yenilik” becerisine ise hiç yer verilmediği görülmüştür. “İletişim” ve “iş birliği” ile ilgili kodların tümü yalnızca 1 kazanımın açıklaması ile sağlanmaktadır. 21. yüzyıl becerilerini destekleyecek kazanımlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrenme ve Yenilenme Becerilerinin Kazanımlarda Yer Alma Durumu

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	Kazanımlar
Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Eleştirel Düşünme	Kanıtlar ve açıklamalar sunma	15	9.4.2, 10.2.9, 10.4.3, 11.1.1, 11.1.4, 11.2.3, 11.4.2, 11.4.4, 11.4.5, 11.4.6, 12.3.8 a, 12.3.9, 12.3.11, 12.4.2, 12.4.4
		Düşünme biçimlerini kullanma	13	10.1.14, 10.1.17, 10.2.1, 10.2.7, 11.1.3, 11.4.4, 11.4.5, 11.4.6, 11.4.7, 12.1.2, 12.2.17, 12.3.8a, 12.3.9.
		Bilgi ve kanıtları organize etme	10	9.9.2, 10.2.1, 10.2.2, 10.2.9, 10.2.12, 10.4.3, 11.2.2, 11.2.3, 11.4.2, 11.4.5.
		Eksik ve yanlışları bulma	8	10.1.14, 11.2.17.c, 11.4.3, 11.4.4, 11.4.7, 12.1.2, 12.4.2, 12.4.4.
		Düşünme süreçlerini kullanma	8	10.1.14, 10.1.17, 11.1.3, 11.2.3, 11.4.3, 11.4.7, 12.3.8a, 12.3.9
		Farklı düşünüş ve görüşlere açık olma	3	10.2.7, 10.2.9, 11.2.1b
		Bilgiye şüpheyle yaklaşma	2	11.4.7, 11.4.5
		Eleştirel bakış	1	12.4.2
		Elde ettiği görüşleri açıklama	1	10.2.7
		Karşıt görüşleri değerlendirme	1	10.2.9
	Problem Çözme	Güçlükleri fark etme	16	10.1.11, 10.1.14, 10.1.17, 10.2.9, 10.4.4, 11.1.1, 11.2.17c, 11.4.3, 11.4.5, 11.4.6, 12.1.2a, 12.2.2, 12.3.11, 12.4.1, 12.4.2, 12.4.4
		Araştırma yapma	6	10.1.11, 10.1.14, 10.1.17, 10.2.1, 10.2.9, 10.4.4
		Veri toplama	2	12.3.8, 12.3.9
		Verileri analiz etme	1	10.2.9
Çözüm üretme		1	12.1.2	
İletişim	Sözlü ve yazılı iletişimi kullanma	1	11.1.1 (açıklama)	
	Anadilini etkili kullanma	1	10.1.2a	
	Bilgi, görüş, düşünce paylaşımı	1	11.1.1 (açıklama)	
İşbirliği	Etkileşime girme	1	11.1.1 (açıklama)	
	Ekiple çalışma	1	11.1.1 (açıklama)	

Tablo 3'te de görüldüğü gibi kazanımlarda en fazla desteklenen beceri "eleştirel düşünme" ardından da "problem çözme" becerisi olmuştur. Kazanımlar öğretim programında numaralandırıldığı gibi (Sınıf düzeyi, Ünite, Kazanım Sırası ve ilişkili ise kazanım açıklaması) yansıtılmıştır. Aşağıda frekansı yüksek olan kodlara ait kazanımlardan örnekler verilmiştir.

"Eleştirel düşünme" becerisi ile ilgili kanıtlar ve açıklamalar sunma koduna yer veren aşağıdaki kazanımlar örnek olarak verilmiştir:

"9.4.2. Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir." (MEB, 2018, s. 21).

"11.4.2. Madenlerin ve enerji kaynaklarının çevre üzerindeki etkilerini örneklerle açıklar." (MEB, 2018, s. 30).

"Eleştirel düşünme" becerisinin düşünme biçimlerini kullanma koduyla ilgili aşağıdaki kazanımlar örnek olarak verilmiştir:

10.1.14. Türkiye topraklarının kullanımını verimlilik açısından değerlendirir (MEB, 2018, s. 23).

12.1.2. Doğal sistemlerdeki değişimlerle ilgili geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunur (MEB, 2018, s. 31).

"Eleştirel düşünme" becerisi ile ilgili bilgi ve kanıtları organize etme ile kodlanan kazanımlara örnek olarak aşağıdaki kazanımlar sunulmuştur:

10.4.3. Türkiye'deki afetlerin dağılışı ile etkilerini ilişkilendirir. (MEB, 2018, s. 25).

11.2.3. Türkiye'nin nüfus projeksiyonlarına dayalı senaryolar oluşturur (MEB, 2018, s. 27).

"Eleştirel düşünme becerisi" ile ilgili eksik ve yanlışları bulma ile kodlanan kazanımlara örnek olarak aşağıdakiler sunulmuştur:

12.4.2. Farklı gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerin çevre sorunlarının önlenmesine yönelik politika ve uygulamalarını karşılaştırır (MEB, 2018, s. 35).

12.4.4. Ortak doğal ve kültürel mirasa yönelik tehditleri açıklar (MEB, 2018, s. 35).

"Eleştirel düşünme" becerisi ile ilgili düşünme süreçlerini kullanma ile kodlanan kazanımlara örnek olarak aşağıdaki kazanımlar sunulmuştur:

10.1.17. Türkiye'deki doğal bitki topluluklarının dağılışı yetiştirme şartları açısından analiz eder (MEB, 2018, s. 23).

12.3.8. a) Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin farklı gelişmişliklerinin nedenleri üzerinde durulur (MEB, 2018, s. 34).

"Eleştirel düşünme" becerisi ile ilgili olarak kazanımlarda farklı düşünüş ve görüşlere açık olma ile bilgiye şüpheyle yaklaşma, eleştirel bakış, elde ettiği görüşleri açıklama, karşıt görüşleri değerlendirme kodları da belirlenmiştir.

“Problem çözme” becerisi ile ilgili olarak en çok güçlükleri fark etmeye ilişkin kazanımlarla karşılaşılmıştır. Bunlar 10.1.11, 10.1.14, 10.1.17, 10.2.9, 10.4.4, 11.1.1, 11.2.17c, 11.4.3, 11.4.5, 11.4.6, 12.1.2a, 12.2.2, 12.3.11, 12.4.1, 12.4.2, 12.4.4 tür.

“Problem çözme” becerisi ile ilgili güçlükleri fark etme kodunu içeren kazanımlardan ikisi aşağıda örnek olarak verilmiştir:

11.4.3. *Yenilenemeyen kaynakların kullanımını tükenebilirlik ve alternatif kaynaklar açısından analiz eder* (MEB, 2018, s. 30).

12.4.4. *Ortak doğal ve kültürel mirasa yönelik tehditleri açıklar* (MEB, 2018, s. 35).

Ayrıca “araştırma (bilimsel bilgi toplama)” kodu altı kazanımda görülmüştür, bu kazanımlar 10.1.11, 10.1.14, 10.1.17, 10.2.1, 10.2.9, 10.4.4’ tür. Aşağıdaki kazanımlar bunlara örnektir:

10.2.1. *İstatistiki verilerden yararlanarak nüfus özellikleri ve nüfusun önemi hakkında çıkarımlarda bulunur* (MEB, 2018, s. 23).

10.2.9. *Türkiye’deki göçleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir* (MEB, 2018, s. 24).

Ayrıca “problem çözme” becerisi ile ilgili olarak veri toplama 12.3.8, 12.3.9 nolu kazanımlarda; verileri analiz etme 10.2.9 kazanımında, çözüm üretme ise 12.1.2b kazanımında birer kez yer almıştır.

“İletişim” alt teması üç kazanımda kodlanabilirken, “iş birliği” alt teması iki kazanımda yer bulmuştur. Bu durum “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri”nin “eleştirel düşünme”, “problem çözme” becerilerinin kazanımlarla ilişkilendirildiğini, “iş birliği” ve “iletişim” becerileriyle çok sınırlı bir bağ kurulduğunu, “yaratıcılık ve yenilik” becerisi ile kazanımların ilişkilendirilmediğini göstermektedir. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın kazanımlarının “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri”ni bütünlük içinde kapsayamadığı belirlenmiştir.

Tablo 4. Yaşam ve Kariyer Becerilerinin Kazanımlarda Yer Alma Durumu

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	Kazanımlar	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	Değişimi algılama	5	9.4.2, 10.2.2, 11.2.14 açıklama, 12.2.3, 12.3.1a	
		Değişime uyum sağlama	1	11.2.14	
		Esneklik	1	9.3.2	
	Sosyal ve Kültürel Beceriler	Kültürler arası iş birliği	Kültürler arası iş birliği	2	12.3.4 açıklama, 12.3.5 açıklama
			Farklı kültürlerle karşı açık görüşlülük	1	10.2.9.b
			Farklı değerlere karşı açık görüşlülük	1	11.3.2.c
			Kültürlerarası farkındalık	1	11.3.2b
			Kişilerarası problem çözme	1	10.2.9b
			Sosyal ve çalışma yaşamına atılım	1	11.1.1
			Girişimcilik ve Özyönetim	Sorumluluk duyma	Sorumluluk duyma
Öz düzenleme /özdenetim	2	10.1.11b, 12.2.2 açıklama			
İnsiyatif alma	1	10.4.4c			

Tablo 4’te görüldüğü gibi “Yaşam ve Kariyer Becerileri”nden “esneklik ve uyum” becerisinin üç kodla (7 kez) kodlanarak, “sosyal ve kültürel” becerilerin altı kodla (7 kez kodlanarak), “girişimcilik ve özyönetim” becerisinin ise üç kodla (9 kez kodlanarak) kazanımlarda ele alındığı bulunmuştur. Bunun yanında “liderlik ve sorumluluk” ile “üretkenlik ve hesap verilebilirlik” becerilerini destekleyecek kazanım olmadığı görülmüştür. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın kazanımlarının “Yaşam ve Kariyer Becerileri” ni bütünlük içinde kapsayamadığı görülmektedir.

Aşağıda Tablo 4’te yer alan becerilerden frekansı en yüksek olanlara ikişer örnek verilmiştir. Öncelikle “esneklik ve uyum” becerisinin, değişimi algılama koduna yer veren kazanımlardan aşağıdakiler örnek olarak verilmiştir:

11.2.14. *Türkiye ekonomisinin sektörel dağılımından hareketle ülke ekonomisi hakkında çıkarımlarda bulunur. Açıklama: Tarihsel süreçte sektörel değişime yer verilir (MEB, 2018, s. 28).*

12.3.1. *Kıtaların ve okyanusların konumsal önemindeki değişimi örneklerle açıklar (MEB, 2018, s. 33). a) Tarihsel süreçte kıtaların ve okyanusların konumsal önemini etkileyen faktörlere ve değişimine yer verilir (MEB, 2018, s. 34).*

“Sosyal ve kültürel” beceriler alt temasını destekleyen, kültürler arası iş birliği kodu kazanımlardan 12.3.4 ve 12.3.5’in açıklama cümlelerinde kodlanmıştır.

12.3.4. *Türkiye’nin içinde yer aldığı jeopolitik bölgelerle olan ilişkisini açıklar (MEB, 2018, s. 33). Açıklama: Ülkemizin bölgesel ve küresel bağlantılar açısından önemli bir ulaşım merkezi olduğu vurgulanır (MEB, 2018, s. 34).*

12.3.5. *Türk kültür bölgeleri ile ülkemiz arasındaki tarihî ve kültürel bağları açıklar. Açıklama: Kültür havzamızı oluşturan Türkistan, Kafkasya, Balkanlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ile ülkemiz arasındaki tarihî ve kültürel etkileşime yer verilir (MEB, 2018, s. 34).*

“Girişimcilik ve özyönetim” becerisi; sorumluluk duyma kodu kazanımlardan 9.4.2, 10.1.14b, 10.1.11b, 10.4.4c, 11.4.3 açıklama, 12.4.2 açıklama kısımlarında ele alınmıştır. Sorumluluk duyma kodunun ele alındığı kazanımlara aşağıdaki örnekler verilebilir.

10.1.14. *Türkiye topraklarının kullanımını verimlilik açısından değerlendirir b) Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir ülke bırakabilmek için topraklarımızın korunmasının gerekliliğine değinilir (MEB, 2018, s. 23).*

11.4.3. *Yenilenemeyen kaynakların kullanımını tükenebilirlik ve alternatif kaynaklar açısından analiz eder. Açıklama: Yenilenemeyen enerji kaynaklarının kullanımı konusunda bireylere düşen sorumluluklar üzerinde durulur (MEB, 2018, s. 30).*

Coğrafya Öğretim Programı’nın kazanımlarında “Yaşam ve Kariyer Becerileri” temasının “esneklik ve uyum”, “sosyal ve kültürel beceriler”, “girişimcilik ve özyönetim” becerileri sınırlı sayıda kazanımla ilişkilendirilebilmiş, “liderlik ve sorumluluk” ile “üretkenlik ve hesap verilebilirlik” becerilerini destekleyecek kazanım olmadığı görülmüştür. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın kazanımlarının “Yaşam ve Kariyer Becerileri”ni bütünlük içinde kapsayamadığı görülmektedir.

Tablo 5. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerilerinin Kazanımlarında Yer Alma Durumu

<i>Tema</i>	<i>Alt Tema</i>	<i>Kod</i>	<i>Frekans</i>	<i>Kazanımlar</i>
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	Bilgileri yeniden organize edebilme	11	9.1.7, 9.1.12 açıklama, 10.2.1, 10.2.2, 10.2.5, 10.2.13, 11.2.12, 12.2.13, 12.2.16, 12.2.17, 12.3.8
		Görsel okuryazarlık	8	9.1.7c, 9.1.11c, 9.1.12 açıklama, 10.2.4, 10.2.12, 11.2.2 açıklama, 11.2.12 açıklama, 12.2.9 açıklama
		Bilgi üretme	3	10.2.4, 10.2.8, 11.2.3
	Teknoloji Okuryazarlığı	Bilgiyi kullanma	1	9.1.11c
		Teknolojiyi etkin ve doğru kullanma	2	9.1.7b, 10.4.1
		Bilgisayar okuryazarlığı	2	9.1.7b, 10.4.1

Tablo 5’de görüldüğü gibi “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri”nden; “bilgi okuryazarlığı” alt teması dört kodla (23 kez) kodlanarak, “teknoloji okuryazarlığı” alt teması ise iki kodla (4 kez kodlanarak) kazanımlarda ele alınmıştır. Ancak “medya okuryazarlığı”nın hiçbir kazanımla desteklenmediği belirlenmiştir.

“Bilgi okuryazarlığı” becerisi, bilgileri yeniden organize etme kodu ile 9.1.7, 9.1.12 açıklama, 10.2.1, 10.2.2, 10.2.5, 10.2.13, 11.2.12, 12.2.13, 12.2.16, 12.2.17, 12.3.8 kazanımlarında, görsel okuryazarlık kodu ile 9.1.7c, 9.1.11c, 9.1.12 açıklama, 10.2.4, 10.2.12, 11.2.2 açıklama, 11.2.12 açıklama, 12.2.9 kazanımlarında yer almıştır. Bilgi üretme kodu kazanımlardan 10.2.4, 10.2.8, 11.2.3 ile bilgiyi kullanma kodu 9.1.11c ile desteklenmiştir. “Bilgi okuryazarlığı”nın, bilgileri yeniden organize etme ve görsel okuryazarlık ile ağırlıklı olarak ilişkilendirildiği ancak “bilgi okuryazarlığı” için gerekli görülen (Ek1) diğer kodların çoğunu karşılayamadığı söylenebilir.

Aşağıda, Tablo 5’de yer alan becerilerden frekansı en yüksek olan kodlarla ilişkili kazanımlardan ikişer örnek verilmiştir. “Bilgi okuryazarlığı” alt teması ile ilişkili olan bilgileri yeniden organize etme kodunu taşıyan kazanımlara örnekler verilmiştir.

9.1.7. *Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri açıklar* (MEB, 2018, s. 18)

9.1.12. *Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılımları hakkında çıkarımlarda bulunur. Açıklama: Gerçek istasyonlara ait klimatolojik verilerin yer aldığı iklim grafiklerine yer verilir* (MEB, 2018, s. 19).

Aşağıda “bilgi okuryazarlığı” alt teması ile ilişkili olan görsel okuryazarlık kodunu taşıyan kazanımlara örnekler verilmiştir.

9.1.7. *Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri açıklar* (MEB, 2018, s.18). c) *Mekânsal verilerin haritaya aktarımında nokta, çizgi ve alansal gösterimlerden yararlanılması sağlanır* (MEB, 2018, s.19).

11.2.12. *Türkiye’deki doğal kaynaklar ile ekonomi arasındaki ilişkiyi analiz eder. Açıklama: Türkiye’deki doğal kaynakların ekonomiye yansımalarının, istatistikî veriler ve görsellerden yararlanarak yorumlanması sağlanır* (MEB, 2018, s. 28).

“Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri” temasının “teknoloji okuryazarlığı” alt temasının; teknolojiyi etkin ve doğru kullanma kodu 9.1.7b, 10.4.1 kazanımlarıyla, bilgisayar okuryazarlığı kodu ise 9.1.7b, 10.4.1 kazanımlarıyla desteklenmiştir. Her iki kodu da içeren kazanımlar aşağıda sunulmaktadır.

9.1.7. *Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri açıklar* (MEB, 2018, s. 18). *b) Coğrafi Bilgi Sistemlerine (CBS) ve uzaktan algılama tekniklerine yer verilir* (MEB, 2018, s. 18).

10.4.1. *Afetlerin oluşum nedenlerini ve özelliklerini açıklar. Açıklama: Coğrafi problemlerin çözümünde CBS ve diğer mekânsal teknolojilerden yararlanıldığına dair örneklere yer verilir* (MEB, 2018, s. 25).

“Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri”nden; “bilgi okuryazarlığı”na kazanımlarda ağırlık verildiği, “teknoloji okuryazarlığı” alt temasının kazanımlarda çok sınırlı yer bulduğu ve “medya okuryazarlığı”nın hiçbir kazanımla desteklenmediği bulunmuştur. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın kazanımlarının “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri”ni diğer iki beceri alanında olduğu gibi kapsayamadığı görülmektedir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın; İçerik Ögesinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu Nedir?

Coğrafya Dersi Öğretim Programında içerik; üniteler, ünitelerin kazanım sayıları ve ders saati ilişkisi ile birlikte tablolar halinde verilmiştir. Ele alınan konular; Doğal Sistemler, Beşerî Sistemler, Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler, Çevre ve Toplum olmak üzere dört üniteden oluşmaktadır. Tüm sınıflarda aynı ünite temalarının farklı derinlikte tekrar ele alınmasına dayalı bir yapı bulunmakta ve ders kitabı hazırlayacak yayıncılardan beklentiler vurgulanmaktadır. Öğretim programın içeriğinin nasıl ele alacağı ders kitaplarıyla şekillenmektedir. Bu nedenle öğretim programına bakarak 21. yüzyıl becerileriyle içeriğin ilişkilendirilemediği söylenebilir. En azından öğretim programının içerik boyutunda yalnızca; ünite isimleriyle, kazanım ve süre ilişkisinin gösterildiğini belirtmek mümkündür.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın; Öğrenme-Öğretme Süreçlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu Nedir?

Öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar başlığı altında yedi maddede ele alınan öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin yönergede “Öğrencilerin araştırma yapma, sorgulama, keşfetme, problem çözme, çözüm ve yaklaşımlarını paylaşım tartışabilmelerine, kendi öğrenme hedeflerini belirleyebilmelerine ve diğer öğrencilerle çalışmalarına imkân sağlayan öğrenme ortamı oluşturulmalıdır” (MEB, 2018, s. 14) ifadesiyle bir maddenin doğrudan 21. yüzyıl becerileriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususların tümü incelenerek oluşturulan, öğrenme-öğretme süreçlerinde 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu, Tablo 6’ da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğrenme-Öğretme Süreçlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu

	<i>Alt Tema</i>	<i>Kod</i>	<i>Frekans</i>	
Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Eleştirel Düşünme	Bilgiye şüpheyile yaklaşma	1	
		Araştırma yapma	1	
	Problem Çözme	Problem çözme	1	
		Proje üretme	1	
		Düşünme biçimlerini kullanma	1	
	Yaratıcılık ve Yenilik Becerisi	Yeni bir yöntem/fikir/ürün/proje geliştirme		1
			Kendini ve bilgilerini ifade etme	1
		İş birliği	Ekip çalışması	1
			Yardımlaşma	1
			Tartışma	1
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Girişimcilik ve Özyönetim	Öz düzenleme	1	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Teknoloji Okuryazarlığı	Teknolojiyi etkin ve doğru kullanma	2	

Tablo 6 incelendiğinde araştırma yapma (1), problem çözme (1), proje üretme (1), düşünme biçimlerini kullanma (1) kodlarıyla “problem çözme becerisi”nin, kendini ve bilgilerini ifade etme (1), ekip çalışması (1), yardımlaşma (1), tartışma (1) kodlarıyla “iş birliği” becerisinin, bilgiye şüpheyile yaklaşma (1) kodu ile “eleştirel düşünme becerisi”nin , yeni bir yöntem, fikir, ürün, proje geliştirme (1) koduyla “yaratıcılık ve yenilik becerisi”nin, öz düzenleme (1) koduyla “girişimcilik ve özyönetim” becerisinin, teknolojiyi etkin ve doğru kullanma (2) koduyla “teknoloji okuryazarlığı” becerisinin ele alındığı görülmektedir. Görüldüğü gibi, öğrenme-öğretme süreçlerinde “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri” bir kod ile “eleştirel düşünme”, dört kod ile “iş birliği” becerisi, dört kod ile “problem çözme” ve bir kod ile “yaratıcılık ve yenilik becerisi” ile vurgulanmıştır. “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri”nin yalnızca iki kod ile “Yaşam ve Kariyer Becerileri”nin yalnızca bir kod ile vurgulandığı, bu durumunun 21. yüzyıl becerilerinin bu dersin süreçlerine yansıtacağını düşünmek için yetersiz olduğu söylenebilir. Bu bölümde 21. yüzyıl becerilerinin oldukça geri planda tutulduğu belirtilebilir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın; Ölçme-Değerlendirme Ögesinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu Nedir?

Programın ölçme değerlendirme ögesi azami çeşitlilik ve esneklik ilkesi vurgulansa da öğrencilerde yoklanacak özellikler programın kazanım ve kazanım açıklamaları ile sınırlandırılmıştır. Bu durumda 21. yüzyıl becerilerini ölçmek ve değerlendirmekle ilgili bir kapsamın bulunmadığı söylenebilir.

Tartışma

Bu araştırmada, 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın 21. yüzyıl becerileri çerçevesinde değerlendirilmesiyle şu sonuçlara varılmıştır:

2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı, çağın gereksinimlerine uygun nitelikli bireyler yetiştirme amacını vurgulamaktadır. Programın genel yapısında, “Öğrenme ve Yenilik Becerileri”,

“Yaşam ve Kariyer Becerileri” ile “Bilgi, Medya ve Teknoloji” becerilerine yer verilmiştir. Ortaöğretim kademelerinin genel amacı, bireylere değer, beceri ve yetkinlikler kazandırmayı öngörmektedir. Programın perspektifi, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'ne atıfta bulunarak, bilginin ötesinde bir varış noktasını hedeflemektedir. Değerler bölümünde, adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik vurgulanmaktadır (MEB, 2018). Bu bilgilerle 2018 Coğrafya Dersi Öğretim Programı, değerler, amaçlar ve perspektifler açısından 21. yüzyıl becerileri ile uyumlu bir eğitim sunma hedefini yansıtmaktadır. Programın genel yapısı, ele alınan yetkinlikler, değerler, felsefe, genel amaçlar ve coğrafya öğretim becerileri bölümünde doğrudan 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesine özgü bir bulguya rastlanmamıştır. Bu durum bireylere değer, beceri ve yetkinlikler kazandırma anlayışı çerçevesinde 21. yüzyıl becerilerinin dolaylı olarak ele alındığını göstermektedir. Bu tespit, Akça (2020) tarafından da “Coğrafya Öğretim Programı’nda 21. yüzyıl becerileri dolaylı olarak vurgulanmaktadır.” açıklaması ile uyumlu bir sonuçtur.

Programın amaç, değer ve yetkinlikler bölümünde; “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri” kategorisinde yoğunluk sırasına göre “iletişim becerileri”, “problem çözme”, “eleştirel düşünme” ve “yaratıcılık ve yenilikçilik” ve “iş birliği becerisi” yer almıştır. Ancak, bu becerilerin varlığını gösterecek kodlarının sınırlı sayıda ve tekrarda karşımıza çıkması “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri”nin yeterince ele alınmadığını göstermektedir.

“Yaşam ve Kariyer Becerileri” yoğunluk sırasına göre “girişimcilik ve öz yönetim” “sosyal ve kültürel beceriler”, “üretkenlik ve hesap verilebilirlik”, “liderlik ve sorumluluk” becerileri programda değinilen beceriler olmuş “esneklik ve uyum” becerisine hiç yer verilmemiştir. Ayrıca “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri” ana temasında yer alan üç beceri türünden sırasıyla “bilgi okur yazarlığı” ardından “teknoloji okuryazarlığı” ve “medya okuryazarlığı” temalarına yer verildiği belirlenmiştir. Her üç beceri türünün de alanyazına göre pek çok kodla temsil edilebileceği, ancak programda yeterince yer almadığı belirlenmiştir.

Coğrafya Öğretim Programının yetkinlikler bölümünde 21. yüzyıl becerilerinden en çok “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri”nin ardından “Yaşam ve Kariyer Becerileri”nin ve son olarak “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri”nin ele alındığı sonucuna varılmıştır. İlköğretim Matematik Öğretim Programı (Yorulmaz, Çekirdekci ve Önal, 2021), Türkçe Öğretim Programı (Belet-Boyacı ve Güner-Özer, 2019) ve Biyoloji Öğretim Programı’nda (Demir ve Çetin, 2023) 21. yüzyıl becerilerinin incelendiği araştırmalarda da incelenen programlarda en çok “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri”ne odaklanıldığı görülmüştür. Araştırmaların sonuçlarının bu yönüyle destekleyici olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Çetin ve Çetin (2021), Koçin ve Tuğluk (2020) ile Yorulmaz vd. (2021) de inceledikleri eğitim programlarında “Bilgi, Medya ve Teknoloji Okuryazarlığı” becerilerine yeterince yer verilmediğini, bu konuda bir kazanım elde edilemediğini belirtmiştir. Bu çalışmaların sonuçlarına göre, eğitim

programlarında “Bilgi, Medya ve Teknoloji Okuryazarlığı” becerilerine daha fazla önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın felsefesi ve genel amaçları ve alana özgü becerileri incelendiğinde, 21. yüzyıl becerilerinin geniş çapta ele alınmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle, “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri” nden yalnızca “problem çözme” becerisine yer verildiği görülmüştür. Problem çözme becerisi, eğitim sürecinin önemli bir kazanımıdır. Bireylerin akademik ve günlük yaşamlarında temel bir anlayış kazanmaları ve bakış açılarını genişleterek problem çözme becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Bu beceri, bireylerin karşılaştıkları zorlukları aşmaları ve bu zorluklara yönelik çözümler geliştirebilmeleri açısından önemlidir (Dereli, 2008; Elkin ve Karadağlı, 2015). Dolayısıyla, Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nda problem çözme becerilerine yönelik kodlamalar bulunmakla birlikte, bunun sınırlı sayıda olduğu ve diğer “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri”nin ihmal edilerek bütünlüğün bozulduğunu belirtmek gerekir. Bu yönde felsefe ve hedeflerin belirlenmesi, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerine uyum sağlamalarına önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu, onların hem akademik hem de günlük yaşamlarında daha etkin ve verimli olmalarını sağlayacaktır.

Ayrıca programın felsefe, genel amaç ve alana özgü becerilerin bulunduğu bölümlerinde “Yaşam ve Kariyer Becerileri”nden “liderlik ve sorumluluk”, “girişimcilik ve özyönetim”, “üretkenlik ve hesap verilebilirlik” ile “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri”nden “bilgi okuryazarlığı” ve “teknoloji okuryazarlığı” becerilerine de yer verilmiştir. Bunlar dışında diğer becerilere değinilmemiş olması dikkat çekmektedir. Kayhan, Altun ve Gürol (2019) da yaptığı çalışmada, 8. Sınıf Türkçe Öğretim Programı’nın (2018) “bilgi iletişim teknolojileri okuryazarlığı” ile “liderlik ve sorumluluk” becerilerini kapsamadığı ve 21. yüzyıl becerilerinin tamamını içermediği ve programa dengeli bir şekilde dağıtılmadığı sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen bulgu, bu çalışmada elde edilen Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nda 21. yüzyıl becerilerinin tümüne yer verilmediği, bulgusu ile örtüşmektedir. Aynı sonuca ulaşılan öğretim programlarının, bazı becerileri geliştirmede eksik kalacağı düşünülmektedir.

Programın felsefesi, genel amaçları ve alana özgü beceriler kısmında “eleştirel düşünme”, “iletişim”, “iş birliği”, “yaratıcılık ve yenilik”, “esneklik ve uyum”, “sosyal ve kültürel beceriler” ve “medya okuryazarlığı” becerilerinin, öğretim programı ile ilişkilendirilmemesi dikkat çekicidir. Bu durum, Akça (2020) tarafından da benzer şekilde belirtilmiştir. Akça’ya (2020) göre, öğrencilerin beceri kazanımlarının coğrafi bazı becerilerle sınırlı kaldığını ve 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeye odaklanılmadığını belirtmiştir. Bu iki bulgu birlikte değerlendirildiğinde, öğretim programlarında 21. yüzyıl becerilerine daha fazla odaklanması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nda 21. yüzyıl becerilerine dair vurguların artırılması ve bu becerilere daha kapsamlı bir şekilde yer verilmesi önemlidir. Bu sayede öğrenciler, modern dünyanın gereksinimlerine uygun olarak daha donanımlı bir şekilde yetiştirilebilirler. Öğretim programının öğrencileri 21. yüzyılın

gereksinimlerine tam olarak hazırlama konusunda yetersiz kalmasının yanı sıra, programın önceki bölümlerinde yer verilen becerilerin, programın felsefesine, genel amaçlarına yansıtılmaması da önemli bir sonuçtur. Burada becerilerin tümünün bütünlük içinde algılanmadığı birinci sonuç, programın tüm bölümleriyle bütünlük içinde olmaması ikinci sonuç olarak verilebilir. Öğretim programının felsefesi ve genel amaçları ve alana özgü becerileri bölümünde en azından önceki bölümde yer verilen “eleştirel düşünme”, “iş birliği”, “yaratıcılık” gibi 21. yüzyıl becerilerine daha fazla odaklanması gerektiği söylenebilir. Trilling ve Fadel (2009), 21. yüzyılda eğitimin temel hedeflerinin iletişim, iş birliği, yaratıcılık ve yenilik üzerine eğilmesi gerekliliğini vurgular. Onlara göre; iletişim ve iş birliği becerileri, bilgi kaynaklarından yararlanma ve farklılıklara saygı gösterme yeteneğini; yaratıcılık ve yenilik ise yeni ve özgün fikirler üretme yeteneğini içerir. Bu becerilerin geliştirilmesi, modern eğitimin ana hedeflerindedir.

Kazanımlarda 21. yüzyıl becerilerine yer verilme durumu incelendiğinde, programda “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri”nden “eleştirel düşünme” ve “problem çözme” becerilerine daha fazla vurgu yapıldığı, “iş birliği” ve “iletişim” becerilerine yeterince yer verilmediği, “yaratıcılık ve yenilik” becerisine hiç yer verilmediği görülmektedir. Bu durum, Bektaş, Sellüm ve Polat’ın (2019) Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı’nı “Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri” boyutuyla ele aldıkları çalışmaları ile farklılık göstermektedir. Bu çalışmaya göre programda, “iletişim” ve “iş birliği” becerilerine diğerlerinden daha fazla yer verilmiştir; “eleştirel düşünme” ve “yaratıcı düşünme” becerileri daha az vurgulanmıştır. Öğrencilerin yaratıcı ve yenilikçi çözümler üretme becerilerinin geliştirilmesi, gelecekteki başarıları için hayati önem taşımaktadır. Nitekim yaratıcılığın öğretilmesi ile içerik bilgisinin öğretilmesi birbirini tamamlayıcı niteliktedir (Fadel, Bialik ve Trilling, 2015). Bu bağlamda, öğretim programının “yaratıcılık ve yenilikçilik” becerilerini teşvik edecek şekilde gözden geçirilmesi ve güncellenmesi önemlidir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın kazanımları, “Yaşam ve Kariyer Becerileri” açısından eksiklikler içermektedir. Özellikle “esneklik ve uyum”, “sosyal ve kültürel beceriler” ile “girişimcilik ve özyönetim” gibi önemli becerilerin yeterince vurgulanmadığı görülmektedir. Bu durum, programın öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini etkili bir şekilde kazandırmadığını ve onlara günlük yaşamda ve kariyerlerinde başarılı olmaları için gerekli olan donanımı sağlayamadığını göstermektedir. Özellikle “liderlik ve sorumluluk” ile “üretkenlik ve hesap verilebilirlik” becerilerinin desteklenmediği ve kazanımların bütünlüğünün sağlanamadığı belirtilmelidir. Bu eksikliklerin giderilmesi için programın geliştirilmesi ve “Yaşam ve Kariyer Becerileri”ne daha fazla odaklanması gerekmektedir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı kazanımları "Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri" bakımından incelendiğinde, belirli bir dengenin eksikliği göze çarpmaktadır. Özellikle "bilgi okuryazarlığı" alt temasına ağırlık verilirken, "teknoloji okuryazarlığı"na çok sınırlı bir yer ayrıldığı ve

"medya okuryazarlığı"nın hiçbir kazanımla desteklenmediği görülmektedir. Bu sonuç, Türkçe Dersi Öğretim Programı (Kayhan vd., 2019; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2019), Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı (Demir ve Çetin, 2023), Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Işıkgöz, 2021) ve İngilizce Dersi Öğretim Programı (Çelebi ve Altuncu, 2019) gibi diğer derslerin öğretim programlarında yapılan araştırmalarla da desteklenmektedir. Bu çalışmalarda, 21. yüzyıl becerilerinden, "medya okuryazarlığı" becerisinin az veya hiç yer almadığı görülmüştür. Bu durum, eğitim programlarının bu önemli beceriyi daha fazla vurgulaması gerektiğini göstermektedir. "Bilgi okuryazarlığı", kazanımların bir kısmında yer bulurken, "teknoloji okuryazarlığı"na ve "medya okuryazarlığı"na gereken önemin verilmemesi dikkat çekicidir. Bu durum, öğrencilerin bilgiye erişim, onu anlama ve değerlendirme konusunda belirli bir yetkinliğe sahip olmalarını desteklerken, teknolojiyi etkin ve doğru kullanma ile medya içeriğini eleştirel bir şekilde değerlendirme gibi becerilerin ihmal edildiğini göstermektedir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nda içerik olarak temel ünitelerin belirlendiği ve bu ünitelerle kazanım sayıları ile ders saatleri arasındaki ilişkinin tablolar halinde sunulduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, içeriğe dair bir ayrıntı programda verilmemekte, içerik daha çok programdan hareketle şekillendirilen ders kitaplarında görünür hale gelmektedir. Yine de programların içerik bölümünün ders kitaplarını şekillendireceği bilgisiyle bu kısımda bir tema, ünite ya da ilişkili bir disiplin alanı olarak 21. yüzyıl becerileriyle bir bağ kurulmadığı rahatlıkla söylenebilir. Ayrıca ders kitaplarında da 21. yüzyıl becerilerine yönelik durumun araştırılmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu içerik yapısında 21. yüzyıl becerilerine doğrudan yer vermediği belirtilmelidir. Benzer bulgu Akça (2020) tarafından yapılan Coğrafya Dersi Öğretim Programları ve 21. yüzyıl becerilerini incelediği araştırmada da ortaya konulmuştur.

21. yüzyıl becerilerinden "eleştirel düşünme", "problem çözme", "iş birliği", "yaratıcılık ve yenilik becerisi", "teknoloji okuryazarlığı" ile "girişimcilik ve öz yönetim" becerilerinin çok sınırlı bir şekilde öğrenme öğretme süreçleriyle ilişkilendirildiği belirlenmiştir. "İletişim", "esneklik ve uyum", "sosyal ve kültürel beceriler", "liderlik ve sorumluluk", "üretkenlik ve hesap verilebilirlik", "bilgi okuryazarlığı", "medya okuryazarlığı" hiç yer bulamayan becerilerdir. Bu sonuç bizi programın öğrenme-öğretme süreçleriyle kazanımlarında ele alınan becerilerin de örtüşme göstermediği yargısına yöneltmektedir.

Programın ölçme değerlendirme kısmında ise 21. yüzyıl becerilerine yeterince yer verilmediği görülmektedir. Bu bölümde, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini ölçmek ve değerlendirmekle ilgili bir ölçek, yöntem ya da uygulama önerisi bulunmamaktadır. Öğrencilerin sahip olması gereken beceriler, genellikle kazanım ve kazanım açıklamalarıyla sınırlıdır. Bu durum, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerinin gelişimini tam olarak ölçmekten uzak olabileceğini göstermektedir. 21. yüzyıl becerileri, modern dünyada başarılı olmak için son derece önemlidir ve öğrencilerin bu becerileri kazanmaları ve

geliştirmeleri gerekmektedir. Ancak, ölçme değerlendirme ögesinde bu becerilere odaklanılmaması, öğrencilerin gerçek dünya uygulamaları için hazırlanmasını engelleyebilir. Öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeleri için değerlendirme süreçlerinin de bu yönde düzenlenmesi önemlidir. Bu şekilde, öğrencilerin becerilerini etkili bir şekilde ölçmek ve geliştirmek mümkün olabilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Özetle programın genel yapısı, öğrencilere çağın gereksinimlerine uygun nitelikli bireyler yetiştirme hedefini vurgulamakla birlikte, kazanımların 21. yüzyıl becerileriyle diğer öğelere göre daha fazla ilişki olduğu, öğrenme öğretme süreci ögesinin sınırlı derecede ilişkilendirilebildiği, içerik ve ölçme değerlendirme ögelerinin ise ilişkilendirilemediği sonucuna ulaşılmıştır. 21. yüzyıl becerileri ile ilişkilendirilebilen boyutlarında da beceri alanlarının tüm alt becerileri ile bir bütün olarak yer almadığı bulunmuştur. Bazı beceri alanlarında eksikliklerin bulunduğu ve programın öğeleri arasında bütünlük olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, 21. yüzyıl becerilerine daha fazla odaklanması ve 21. yüzyıl becerilerinin tümüne, programın bütün boyutlarıyla ilişkilendirilerek yer verilmesi gerektiği görülmüştür. Bu sayede, öğrenciler çağın gereksinimlerine uygun şekilde donanımlı bireyler olarak yetiştirilebilecekleri düşünülmüştür.

Öneriler

1. 21. yüzyıl becerileri “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri”, “Yaşam ve Kariyer Becerileri” ve “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri” temaları ve her birinin alt temaları (becerileri) bütünlük içinde ve birbirini destekler nitelikte olduğundan öğretim programlarına yansıtılırken herhangi bir beceri grubu ya da alt becerinin dışarıda bırakılmaması önemsenmelidir.
2. Öğretim programları tüm öğeleri ve ders kitabı, elektronik ortam materyalleri ve çalışma kitapları ile tam bir uyum içinde 21. yüzyıl becerilerinin gerekleri ile ilişkilendirilmelidir. Gelecek araştırmalarda bu yönde çalışmalar yapılması önerilebilir.
3. Program geliştirme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarında 21. yüzyıl becerilerinin öğretimi ile ilgili unsurlar bütünlük içinde ele alınmalıdır. Bununla ilgili öğretim uygulamaları, öğretim materyalleri ve ölçme-değerlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
4. Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretim, ölçme ve değerlendirme konularında donanımlı hale getirilmesi, hedeflere ulaşmak konusunda kritik öneme sahiptir. Programın uygulanmasını takiben, düzenli araştırma ve geliştirme çalışmalarına yer verilmesi, programın sürekli olarak iyileştirilmesine yardımcı olacaktır. Bu öneriler ışığında programın 21. yüzyıl becerilerini geliştirmede kullanılabilecek duruma geleceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Adıgüzel, A. (2011). Bilgi okuryazarlığı ölçeğinin geliştirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2011), 15-28. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787028> sayfasından erişilmiştir.
- Akça, D. (2020). Coğrafya öğretim programında 21. yüzyıl becerilerinin kullanımı ve geliştirilmesi. *Kapadokya Coğrafya Dergisi*, 1(1), 1-24. https://www.kapcod.com/wp-content/uploads/kapcod-0111-24_cografya-ogretim-programinda-21-yuzyil-becerilerinin-kullanimi-ve-gelistirilmesi_Dilek_Akca.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Akça, D. (2022). *Coğrafya öğretmenlerinin 21. yüzyıl öğrenen becerileri ile 21. yüzyıl öğretmen becerilerinin kullanımları arasındaki ilişkisi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aksoy, B. (2003). Problem çözme yönteminin çevre eğitiminde uygulanması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14), 83-98. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/114800> sayfasından erişilmiştir.
- Alamri, H. R. H. (2020). Teachers' 21st-century skills: how do saudi efl students evaluate their use? *Saudi Journal of Humanities and Social Sciences*, 5(2), 42-55. <https://doi.org/10.36348/sjhss.2020.v05i02.003>
- Altınpulluk, H. & Yıldırım, Y. (2021). 2010-2019 yılları arasında yayınlanan 21. yüzyıl becerileri araştırmalarının incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), 438-461. <https://doi.org/10.18039/ajesi.734426>
- Anagün, Ş., Atalay, N., Kılıç, Z., & Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 160-175. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/399416> sayfasından erişilmiştir.
- Ateş, D. (2009). Küresel şehirde güvenlik sorunu. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 36(1), 1-23. <http://dx.doi.org/10.60165/metusd.v36i1.227>
- Bal, M. (2018). Türkçe dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(4), 49-64. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12922>
- Barası, M. (2020). *2018 Ortaokul Türkçe dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Belet-Boyacı, Ş. D. & Güner-Özer, M. (2019). Öğrenmenin geleceği: 21. yüzyıl becerileri perspektifiyle türkçe dersi öğretim programları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 708-738. <https://doi.org/10.18039/ajesi.578170>

- Bektaş, M., Sellüm, F. & Polat, D. (2019). 2018 Hayat bilgisi dersi öğretim programının 21. yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerileri açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 9(1), 129-147. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/713069> sayfasından erişilmiştir.
- Bednarz, S. W., Heffron, S., & Huynh, N. T. (2013). A Road Map for 21st Century Geography Education: Geography Education Research (A Report from the Geography Education Research Committee of the Road Map for 21st Century Geography Education Project). Washington, DC: Association of American Geographers. https://www.researchgate.net/publication/264275198_A_Road_Map_for_21st_Century_Geography_Education_Geography_Education_Research#fullTextFileContent sayfasından erişilmiştir.
- Bozkurt, F. (2021). 21. yüzyıl becerileri açısından sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 34-64. <https://doi.org/10.9779/pauefd.688622>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRI0902027>
- Brun, M. & Hinostroza, J. E. (2014). Learning to become a teacher in the 21st century: ICT integration in initial teacher education in Chile. *Journal of Educational Technology & Society*, 17(3), 222-238. https://www.researchgate.net/publication/265122582_Learning_to_become_a_teacher_in_the_21_st_century_ICT_integration_in_Initial_Teacher_Education_in_Chile#fullTextFileContent sayfasından erişilmiştir.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134. <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>
- Çetin, M. & Çetin, G. (2021). 21. yüzyıl becerileri açısından MEB okul öncesi eğitim programına eleştirel bir bakış. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 235-255. <https://doi.org/10.33308/26674874.2021351258>
- Çelebi, M. & Altuncu, N. (2019). 21. yüzyıl becerilerinin ingilizce öğretim programındaki yeri. 6. Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi'nde sunulmuş bildiri. 26-27 Nisan, Gaziantep, Turkey.
- DiCerbo, K. E. (2014). Game-based assessment of persistence. *Journal of Educational Technology & Society*, 17(1), 17-28. http://www.ifets.info/journals/17_1/3.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. J. Bellance & R. Brandt (Ed.), *21st century skills: Rethinking how students learn* içinde (s. 51-76). Bloomington, IN: Solution Tree. <http://dspace.vnbrims.org:13000/jspui/bitstream/123456789/4209/1/21st%20Century%20Skills%20Rethinking%20How%20Students%20Learn.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- Derele, E. (2008). *Çocuklar için sosyal beceri eğitim programının 6 yaş çocukların sosyal problem çözme becerilerine etkisi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Demir, K. & Çetin, P. S. (2023). 2018 Fen bilimleri dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 7(1), 25-43. <https://doi.org/10.35346/aod.12793>
- Dilekçi, A. & Karatay, H. (2023). The effects of the 21st century skills curriculum on the development of students' creative thinking skills. *Thinking Skills and Creativity*, 47(6), 101229. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101229>
- Doğan, E. (2020). *Ortaöğretim programlarına 21. yüzyıl becerilerinin yansımaları ve öğretmenlerin bu becerilere ilişkin görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Elkin N. & Karadağlı F. (2015). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 11-18. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/207459> sayfasından erişilmiştir.
- Ercikan, K. & Oliveri, M. E. (2016). Search of validity evidence in support of the interpretation and use of assessments of complex constructs: Discussion of research on assessing 21st century skills, *Applied Measurement in Education*, 29(4), 310-318. <http://dx.doi.org/10.1080/08957347.2016.1209210>
- Erdem, L. (1994). İşbirliğine dayalı öğrenmenin yükseköğretimdeki başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 18(94), 41-47. <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5913/2048> sayfasından erişilmiştir.
- Erten, P. (2020). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlilik alguları ve bu becerilerin kazandırılmasına yönelik görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(227), 33-64. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1232057> sayfasından erişilmiştir.
- Eryılmaz, S. & Uluyol, Ç. (2015). 21. yüzyıl becerileri ışığında fatih projesi değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 209-229. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/77533> sayfasından erişilmiştir.
- Facione, P. A. (2011). *Critical thinking: What it is and why it counts*. California Academic Press. <https://courseware.education.psu.edu/downloads/geog882/Critical%20Thinking%20What%20it%20is%20and%20why%20it%20counts.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Fadel, C., Bialik, M., & Trilling, B. (2015). *Four dimension education. The competence learner need to succeed*. USA: The Center for Curriculum Redesign. https://curriculumredesign.org/our-work/four-dimensional-21st-century-education-learning-competencies-future-2030/ sayfasından erişilmiştir.

- Fastier, M. (2013). Curriculum development in New Zealand: New directions, opportunities and challenges for school geography. *Review of International Geographical Education Online*, 3(3), 241-252. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115302> sayfasından erişilmiştir.
- Goldman, S. R. & Pellegrino J. W. (2015). Research on learning and instruction: implications for curriculum, instruction, and assessment. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 2(1), 33-41. <https://doi.org/10.1177/2372732215601866>
- Gonzalez, R. M. & Donert, K. (2013). Innovative learning geography: new challenges for the 21st century. Cambridge Scholars. https://www.researchgate.net/publication/266956654_Innovative_Learning_Geography_new_challenges_for_the_21st_Century sayfasından erişilmiştir.
- Gürültü, E., Aslan, M., & Alcı, B. (2019). Ortaöğretim öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri kullanım yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(4), 780-798. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2019051590>
- Işıkgöz, M. E. (2021). Ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 1(6), 71-84. <https://doi.org/10.46628/itbhssj.912031>
- Gelen, İ. (2017). P21-Pprogram ve öğretimde 21. yüzyıl beceri çerçeveleri (ABD uygulamaları) *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi JIER*, 1(2), 15-29. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/386403> sayfasından erişilmiştir.
- Karakaş, M. M. (2015). *Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin fen bilimlerine yönelik 21. yüzyıl beceri düzeylerinin ölçülmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kay, K. & Greenhill, V. (2011). Twenty-first century students need 21st century skills. G. Wan & D. Gut (Ed.), *Bringing schools into the 21st century* içinde (s. 41-65). Dordrecht: Springer. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-007-0268-4_3 sayfasından erişilmiştir.
- Kayhan, E., Altun, S. & Gürol, M. (2019). Sekizinci sınıf Türkçe öğretim programı (2018)'nın 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 20-35. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/904668> sayfasından erişilmiştir.
- Kejanlıoğlu, D. B. (2005). *Türkiye'de medyanın dönüşümü ve medya okuryazarlığı zemini*. I. Uluslararası Medya Okuryazarlığı Konferansı'nda sunulmuş bildiri, Mayıs, Marmara Üniversitesi, İstanbul. <https://www.medyaokuryazarligi.gov.tr/userfiles/files/konferans1.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- Koçin, B. & Tuğluk, N. M. (2020). 2013 Okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 49(Haziran), 621-649. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-08-49-01>
- Kurt, A. A., Orhan, D., Yaman, F., Solak, M. Ş., & Türkan, F. (2014). Bilgi ve iletişim teknolojileri ışığında Türkiye'de yapılan okur yazarlık çalışmalarındaki eğilim. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1-21. https://www.researchgate.net/publication/303373143_BILGI_VE_ILETISIM_TEKNOLOJILERI_ISIGINDA_TURKIYE'DE_YAPILAN_OKURYAZARLIK_CALISMALARIN_DAKI_EGILIM_LITERACY_STUDIES_TRENDS_IN_TURKEY_IN_THE_LIGHT_OF_INFORMATION_AND_COMMUNICATION_TECHNOLOGIES Keywords sayfasından erişilmiştir.
- Kurudayıoğlu, M. & Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 483-496. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.621132>
- Labuschagne, A. (2003). Qualitative research: Airy fairy or fundamental? *The Qualitative Report*, 8(1), 100-103. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2003.1901>
- Lombardi, M. M. (2007). Authentic learning for the 21st century: An overview. *Educause Learning Initiative*, 23(1), 240 -241. <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI3009.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Martin, F. (2006) Everyday geography: Re-visioning primary geography for the 21st century. *Geographical Education*, 19, 31-36. https://www.academia.edu/1221103/Everyday_geography_Re_visioning_primary_geography_for_the_21st_century sayfasından erişilmiştir.
- McInerney, M. (2010). Implications of 21st century change and the geography curriculum. *Geographical Education*, 23, 23-31. [https://scholar.google.com.tr/scholar?q=McInerney+M.+\(2010\)+Implications+of+21st+century+change+and+the+geography+curriculum.+Geographical+Education&hl=tr&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart](https://scholar.google.com.tr/scholar?q=McInerney+M.+(2010)+Implications+of+21st+century+change+and+the+geography+curriculum.+Geographical+Education&hl=tr&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart) sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2018). *Coğrafya Dersi Öğretim Programı*. <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=336> sayfasından erişilmiştir.
- Nagel, P. (2008). Geography: The essential skill for the 21st century. *Social Education*, 72(7), 354-358. https://www.socialstudies.org/system/files/publications/articles/se_7207354.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Nalbantoğlu, C. B. (2021). 2020 küresel beceriler endeksinde 21. yüzyıl becerileri değerlendirmesi. *Ulakbilge Dergisi*, 56, 20-29. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-09-56-02>

- Neuman, W. L. (2016). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar* (S. Özge, Çev.). İstanbul: Yayın Odası.
- Öğretir-Özçelik, A. D. & Eke, K. (2018). Sosyal ve kültürlerarası beceriler. A. D. Öğretir-Özçelik & M. N. Tuğluk (Ed.), *Eğitim ve endüstride 21. yüzyıl becerileri içinde* (s. 147-173). Ankara: Pegem Akademi.
- Orhan-Göksün D. & Kurt, A. A. (2017). The relationship between pre-service teachers' use of 21st century learner skills and 21st century teacher skills. *Education and Science*, 42(190), 107-130. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.7089>
- OECD. (2019). *OECD Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030*. A Series Of Concept Notes. https://Www.Oecd.Org/Education/2030-Project/Teaching-And_Learning/Learning/Learning-Compass2030/Oecd_Learning_Compas_2030_Concept_Note_Series.Pdf sayfasından erişilmiştir.
- Paige, J. (2009). The 21st century skills movement. *Educational Leadership*, 67(1), 11-11. <https://eric.ed.gov/?id=EJ855078> sayfasından erişilmiştir.
- P21. (2015). *P21 Framework Definitions*. <https://www.battelleforkids.org/insights/p21-resources/> sayfasından erişilmiştir.
- P21. (2016). *Framework for 21st Century Learning*. https://www.battelleforkids.org/wp-content/uploads/2023/11/P21_framework_0816_2pgs.pdf sayfasından erişilmiştir.
- P21. (2019) *A Network of Battelle for Kids, Framework for 21st Century Learning Definitions*. <https://www.battelleforkids.org/insights/p21-resources/> sayfasından erişilmiştir.
- Rutherford, D. J. (2020). A process-based framework for studying world regional geography. *The Geography Teacher*, 17(4), 136-144. <https://doi.org/10.1080/19338341.2020.1828134>
- SCANS. (1991). *What work requires of schools: A SCANS report for America 2000*. Washington DC: U.S. Department of Labor. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED332054.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Sugiyanto, S., Maryani, E., & Ruhimat, M. (2018). A preliminary study on developing geography literacy based on social studies learning model to improve teachers 21st century skills. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 145(1), 012062. IOP Publishing. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/145/1/012062>
- Stoltman, J. P. (2012). Perspective on geographical education in the 21st century. *Journal of Research and Didactics in Geography (J-Reading)*(1), 17-24. <https://doi.org/10.4458/1005-03>
- Şahin, Ç. (2004). Problem çözme becerisinin temel felsefesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 160-171. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/31408> sayfasından erişilmiştir.

- Thornhill-Miller, B., Camarda, A., Mercier, M., Burkhardt, J. M., Morisseau, T., Bourgeois-Bougrine, S., ... & Lubart, T. (2023). Creativity, critical thinking, communication, and collaboration: Assessment, certification, and promotion of 21st century skills for the future of work and education. *Journal of Intelligence*, 11(3), 1-32. <https://doi.org/10.3390/jintelligence11030054>
- Trilling, B. & Fadel, C. (2009). *21st century skills: learning for life in our times*. San Francisco: Jossey-Bass. <https://www.wiley.com/en-us/21st+Century+Skills%3A+Learning+for+Life+in+Our+Times-p-9780470553916> sayfasından erişilmiştir.
- Tural, S. (1993). *Edebiyat bilimine katkılar*. Ankara: Ecdad.
- Türnüklü, E. B. & Yeşildere, S. (2005). Problem, problem çözme ve eleştirel düşünme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 107-123. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/77231> sayfasından erişilmiştir.
- Uçak, S. & Erdem, H. H. (2020). Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında "21. yüzyıl becerileri ve eğitim felsefesi". *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 76-93 <https://doi.org/10.29065/usakead.690205> sayfasından erişilmiştir.
- Uyar, A. & Çiçek, B. (2021). Farklı branşlardaki öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*(9), 1-11. <https://doi.org/10.21733/ibad.822410>
- Voogt, J. & Roblin, N. P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies. *Journal of Curriculum Studies*, 44(3), 299-321. <https://doi.org/10.1080/00220272.2012.668938>
- Wang, K. F. S. (2003). *The development of benchmarks and the selection of appropriate methods to assess technological literacy portion of the natural science and living technology curriculum as required by the 2000 National Curriculum Guidelines of the Republic of China (Taiwan)* (Doktora Tezi). https://etd.ohiolink.edu/acprod/odb_etd/ws/send_file/send?accession=osu1061214903&disposition=inline sayfasından erişilmiştir.
- Whalley, W. B., Saunders, A., Lewis, R. A., Buenemann, M., & Sutton, P. C. (2011). Curriculum development: Producing geographers for the 21st century. *Journal of Geography in Higher Education*, 35(3), 379-393. <https://doi.org/10.1080/03098265.2011.589827>
- Yalçın, S. (2018). 21. yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi (JFES)*, 51(1), 183-201. <https://doi.org/10.30964/auebfd.405860>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. b.). Ankara: Seçkin.

Yorulmaz, A., Çekirdekci, S., & Önal, H. (2021). İlkokul matematik dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerilerine göre incelenmesi. *Journal of Educational Research*, 6, 95-105. <https://doi.org/10.14744/yjer.2021.004>

Extended Summary

The 21st century is a period called the information age, which has undergone a great transformation under the influence of factors such as globalization, technological advances and digitalization. The skills needed in society and business in this period are called 21st century skills. These skills are a combination of various competencies that are important in a modern society and business world. With the transition from a manufacturing-oriented industrial economy to a service economy driven by knowledge and creativity, it is emphasized that education systems must also adapt to these changes. Therefore, 21st century skills come to the fore in accordance with the requirements of this age.

21st century skills are essential for students to be successful in business and social life. For this purpose, textbooks that include 21st century skills, teachers well-equipped on the subject, and especially curricula are required. Naturally, as in every field, 21st century skills should be included in geography lessons, which is one of the basic sciences. These skills are important for a more effective geographical perspective that will be able to gradually analyze the world from the place in which it lives and provide more effective solutions to problems. This study aims to examine the 2018 Geography course curriculum in terms of 21st century skills. To determine how much 21st century skills were included, themes, subthemes and code sets containing these skills were revealed. A resource was created with themes, sub-themes and code sets that could be used in the evaluation of curricula in new and different branches to be implemented in the future.

The document analysis method used in this study is one of the qualitative data collection methods and includes the systematic examination of written materials. The analysis of the obtained data was done with the descriptive (deductive) method. The Geography Course Curriculum (2018) was examined according to the themes, subthemes and codes created by the researchers based on the literature and expert opinions. 21st century skills consist of three main themes and 12 subthemes according to the P21 classification. It was determined that 21st century skills were represented by various codes in the general structure of the geography course curriculum.

At the beginning of the curriculum, the desire to raise qualified people in line with the requirements of the age is emphasized. The basic philosophy and general objectives of the curriculum reflect the goal of providing an education compatible with 21st century skills. Skills such as using information and technology effectively and correctly, problem solving, critical thinking, communication, collaboration, creativity and innovation are included in the vision and objectives of the curriculum. The philosophy of the curriculum aims to provide individuals with values, skills and

competencies. The perspective of the curriculum aims at a destination beyond knowledge by referring to the "Turkish Qualifications Framework".

In terms of curriculum elements, the inclusion of 21st Century skills is as follows:

When the inclusion of 21st century skills in the learning outcomes of the geography curriculum was examined, it was seen that more emphasis was placed on "critical thinking" and "problem solving" skills than "earning and innovation skills" in the curriculum, and "collaboration" and "communication" skills were not included enough. It was seen that "creativity and innovation" skills were not included. The learning outcomes included deficiencies in terms of "Life and Career Skills". It was figured out that important skills such as "flexibility and adaptation", "social and cultural skills" and "entrepreneurship and self-management" were not emphasized enough. This shows that the curriculum does not effectively equip students with 21st century skills and does not provide them with the necessary equipment to be successful in daily life and careers. It should be noted that especially "leadership and responsibility" and "productivity and accountability" skills are not supported and the integrity of the learning outcomes is not ensured. When the learning outcomes were examined in terms of their relationship with "Information, Media and Technology Skills", the lack of a certain balance stood out. While particular emphasis was placed on the sub-theme of "information literacy", it was seen that a very limited place was allocated to "technology literacy" and "media literacy" was not supported by any outcomes.

The content of the curriculum is given in tables with the relationship between units, number of achievements and course hours. The units discussed are grouped under four main headings: natural systems, human systems, global environment: regions and countries, environment and society. All grades have a structure based on revisiting the same unit themes at different depths. However, how the content of the curriculum will be handled is shaped by textbooks. It was seen that there was no direct association with 21st century skills in the curriculum.

In the teaching-learning-processes discussed in seven articles under the heading of matters to be considered in the implementation of the curriculum, it was seen that the statement of "A learning environment should be created that allows students to do research, question, discover, solve problems, share and discuss their solutions and approaches, determine their own learning goals and work with other students" was related to 21st century skills. However, it was determined that the suggested skills did not cover all 21st century skills and there were no examples of activities.

In the assessment and evaluation element, there was no comprehensive guidance on measuring and evaluating 21st century skills.

In summary, although the general structure of the curriculum emphasized the aim of raising qualified individuals in line with the needs of the age, it was concluded that the learning outcome were

more related to 21st century skills than other elements, the teaching-learning process element could be related to a limited extent, and the content and assessment and evaluation elements could not be related. It was found that the skill areas were not included as a whole with all their sub-skills in the dimensions that could be associated with 21st Century skills. It was seen that there were deficiencies in some skill areas and that there was no integrity among the elements of the curriculum. For this reason, it was seen that there should be more focus on 21st century skills and all 21st century skills should be included in relation to all dimensions of the curriculum. In this way, it is thought that students can be trained as individuals who are equipped to meet the needs of the age.

In light of all this, it should be paid attention that the 21st Century skills, "Learning and Innovation Skills", "Life and Career Skills" and "Information, Media and Technology Skills" themes and the sub-themes of each are integrated and support each other, so they are reflected in the curriculum without any skill group. It should also be taken into consideration that sub-skills are not left out.

Ekler

EK 1: 21. Yüzyıl Becerileri Tema, Alt Tema ve Kod Kitapçığı
(Yazarlar tarafından alanyazına dayalı olarak geliştirilmiştir.)

Tema	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod
ÖĞRENME VE YENİLENME BECERİLERİ	Eleştirel Düşünme	Varsayımların farkına varma	Problem Çözme	Güçlükleri Farketme	İletişim	İletişim kurma	İş Birliği	Sevgi-Saygı gösterme	Yaratıcılık ve Yenilik	Sorunlara; bilgi eksikliğine, kayıp öğelere ve uyumsuzluklara karşı duyarlı olma
		Düşüncelerinin farkında olma		Öğrenmeye Meraklı olma		Sözlü ve yazılı iletişimi kullanma		Kendini ve bilgilerini ifade etme		Uyumsuzluklara göre sorunu tanımlama
		Yeni bilgi ve kanıt arama		Araştırma, (Bilimsel bilgi toplama)		Anadil ve yabancı dil kullanma		Etkileşime girme		Eksikliklere ilişkin hipotezler geliştirme
		Bilgi ve Kanıtları organize etme/ Çıkarım		Problemi Tanımlama		Sözsüz iletişimi kullanma		Ekip çalışması		Kestirimlerde bulunma
		Elde ettiği görüşleri açıklama		Hipotez üretme		Etkili dinleme		Ekipte sorumluluk alma		Hipotezleri sınama, değiştirme
		Karşıt görüşleri/kararları değerlendirme		Bilimsel yöntem seçme /kullanma		Geribildirim sunma		Tartışma		Yeniden sınama
		Farklı düşünüş ve görüşlere açık olma		Veri toplama		Bilgi görüş düşünce paylaşımı /Sunum		Ortak amaç edinme		Sonucu ortaya koyma

		Öğreme -merak- öğrenmeyi öğrenme		Verileri analiz etme/ Yorumlama					Başarıya odaklanma		Hayal gücünün veya orijinal fikirlerin kullanılması
		Kanıtlar ve açıklamalar sunma		Problemi Çözme/ Çözüm Üretme					Uyum sağlama		Yaratıcı fikirler geliştirme
		Elde edilen görüşlerin işlerliğini değerlendirme		Raporlama ve Yayma					Liderlik etme		Yaratıcı şekilde ifade etme
		Akıl yürütme/Düşünme süreçlerini kullanma		Proje üretme					Rol ve sorumluluk paylaşma		Yeni bir yöntem, fikir, ürün, proje geliştirme
		Düşünme biçimlerini kullanma							Uzmanlaşma/ öğrenme		Alışılmışın dışında düşünme
		Bilimsel bilgiye dayanma							Destekleme/ Yardımlaşma		Yeniden yorumlama
		Eleştirel Bakış									Sentez
		Bilgiye şüpheyle yaklaşma									Yeni fikir/ özgünlük
		Eksik ve yanlışları bulma									Farklı bakış
		Üst bilişsel süreçleri kullanma									

Tema	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod
YAŞAM VE KARIYER BECERİLERİ	Esneklik ve Uyum	Değişimi algılama	Sosyal ve Kültürel Beceriler	Farklı kültüre karşı açık görüşlülük	Girişimcilik ve Özyönetim	Sorumluluk duyma	Liderlik ve Sorumluluk	Ekip kurma	Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik	Etik davranma
		Değişime uyum sağlama		Farklı değerlere karşı açık görüşlülük		Bağımsızlık		İnsanları yönlendirme		Ortak çalışmalar yapma
		Değişim ve Yeniliklere Açık olma		Kültürel farkındalık		Yenilik		Planlama ve eşgüdüm sağlama		Üretimde rol alma
		Esneklik		Kültürler arası iletişim		Girişimcilik		Daha fazla sorumluluk alma		Performansının sorumluluğunu alma
		Öncelikleri revize etmek		Kültürlerarası uyum		Öz düzenleme		Sorumluluk üstlenme		Sonuçlar üretme
		Kültürlerarası iş birliği		Öz yönelim		Sonuçları üstlenme		Hedeflerini belirleme		
		Kişiler arası problem çözme		Öz yeterlik		Grupta İnisiyatif kullanma		Hedeflerine ulaşma durumunu değerlendirme		
		Çok yönlü iletişim		Öz saygı		Risk alma		Üretim sürecini değerlendirme		
		Çok kültürlülük		Merak		Doğaya ve kaynaklara saygı gösterme		Yetersizliklerin neden ve kaynaklarını değerlendirme		
		Farklı bakış açısı		Sabır		Yansıtıcı düşünme		Ürün ve üretim sürecini planlama		

		Güçlü sürdürülebilir / etkili iletişim		Zaman yönetimi		Yaratıcı-yenilikçi düşünme	
		Güçlü Sosyal ilişki ve uyum		İnsiyatif alma		Etkili iletişim kurma	
		Sosyal ve çalışma hayatına katılım		Karar verme		Proje Yönetme	

Tema	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod	Alt Tema	Kod
BİLGİ, MEDYA VE TEKNOLOJİ BECERİLERİ	Bilgi Okuryazarlığı	Bilgi gereksinimini farketme	Medya Okuryazarlığı	Medya mesajlarını anlama	Teknoloji Okuryazarlığı	Teknolojiyi anlama
		Bilgiyi elde etme,		Medya mesajlarını yorumlama		Teknolojideki değişimi anlama
		Güvenilir kaynaklara ulaşma		Medya mesajlarını değerlendirme/ sorgulama		Teknolojiyi etkin ve doğru kullanma
		Bilgi güvenilirliğini doğrulama		Medya araçlarını kullanma		Teknolojiyi yönetme
		Bilgiyi yönetme		Medya kaynaklarına ulaşma		Teknolojiyi değerlendirme
		Bilgiyi kullanma		Medya kaynaklarını yönetme		Teknoloji üretme
		Bilgiyi organize edebilme		Medya içeriğini analiz etme		Bilgisayar okuryazarlığı
		Bilgiyi paylaşabilme		Medya amaç ve niyetini algılama		Dijital okuryazarlık
		Etik ve yasal açıdan uygun kullanım		Medya içeriği oluşturma		Ağ (internet dahil) okuryazarlığı
		Görsel okuryazarlık				Web okuryazarlığı
		Teknoloji okuryazarlığı				
		Kütüphane okuryazarlığı				
		Bilgiyi Üretme				

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hâle getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, doküman incelemesine dayalı bir çalışma olduğu için etik kurul izni gerektirmemektedir.